JAMHURI YA MUUNGANO WA TANZANIA
WIZARA YA ELIMU, SAYANSI NA TEKNOLOJIA

MUHTASARI WA SOMO LA STADI ZA KAZI
ELIMU YA MSINGI DARASA LA V-VII

2019

© Wizara ya Elimu, Sayansi na Teknolojia, 2015

Toleo la kwanza, 2015
Toleo la pili, 2016
Toleo la tatu, 2019

ISBN 978-9987-09-060-0

Taasisi ya Elimu Tanzania
S.L.P 35094
Dar es Salaam

Simu: +255 22 2773005/+255 22 277 1358
Faksi: +255 22 2774420
Baruapepe: director.general@tie.go.tz
Tovuti: www.tie.go.tz

Muhtasari huu urejelewe kama: Taasisi ya Elimu Tanzania. (2015). Muhtasari wa Somo la Stadi za Kazi Elimu ya Msingi Darasa la V-VII. Dar es Salaam: Wizara ya Elimu, Sayansi na Teknolojia.

Haki zote zimehifadhiwa. Hairuhusiwi kunakili, kurudufu, kuchapisha wala kufasiri andiko hili kwa namna yoyote ile bila idhini ya maandishi ya Kamishna wa Elimu, Wizara ya Elimu, Sayansi na Teknolojia.

Yaliyomo

Dibaji iv
Orodha ya majedwali v
1. Utangulizi 1
2. Uhusiano kati ya muhtasari huu na Mtaala wa Elimu ya Msingi 1
2.1 Malengo ya Elimu ya Msingi 1
2.2 Umahiri wa Elimu ya Msingi Darasa la III-VII 2
2.3 Malengo ya Somo la Stadi za Kazi 2
2.4 Umahiri mkuu na umahiri mahususi katika Somo la Stadi za Kazi 3
2.5 Ufundishaji na ujifunzaji wa Somo la Stadi za Kazi 4
2.6 Upimaji wa ujifunzaji 4
3. Maudhui ya muhtasari 4
3.1 Umahiri mkuu 4
3.2 Umahiri mahususi 4
3.3 Shughuli za mwanafunzi 5
3.4 Vigezo vya upimaji 5
3.5 Upimaji wa viwango vya utendaji wa mwanafunzi 5
3.6 Idadi ya vipindi 5
4. Maudhui ya Darasa la V 6
5. Maudhui ya Darasa la VI 25
6. Maudhui ya Darasa la VII 42

Dibaji

Elimu bora ni haki ya kila Mtanzania. Wizara ya Elimu, Sayansi na Teknolojia imekuwa ikiboresha Mtaala wa Elimu ya Msingi kuhakikisha kwamba elimu inayotolewa ni bora na inayomwandaa mwanafunzi kumudu maisha katika mazingira yake. Muktadha huu umewezesha Wizara ya Elimu, Sayansi na Teknolojia kuboresha mchakato wa kufundisha na kujifunza Somo la Stadi za Kazi kwa kuandaa muhtasari huu. Muhtasari wa Somo la Stadi za Kazi umeandaliwa kwa kuzingatia Mtaala wa Elimu ya Msingi Darasa la I -VII wa mwaka 2015 toleo la mwaka 2019. Muhtasari huu unasisitiza kufundisha na kujifunza kunakozingatia ujenzi wa umahiri kwa mwanafunzi. Kwa kutumia muhtasari huu, mwanafunzi atajenga stadi za uchunguzi, udadisi, utumiaji wa taarifa za uchunguzi, kukuza stadi za ubunifu na ugunduzi wa kisayansi na kiteknolojia.

Muhtasari wa Somo la Stadi za Kazi una vipengele mbalimbali vinavyojumuisha umahiri mkuu, umahiri mahususi, shughuli za kutendwa na mwanafunzi, vigezo na viwango vya upimaji pamoja na idadi ya vipindi kwa kila umahiri mahususi. Vipengele hivi vitamsaidia mwalimu kutambua namna ya kufundisha na kupima utendaji wa mwanafunzi kwa kuzingatia ujenzi wa umahiri. Hata hivyo, umahiri wa Kusoma, Kuandika na Kuhesabu (KKK) unaendelea kupewa msisitizo katika Somo la Stadi za Kazi.

Mwalimu anatarajiwa kutumia muhtasari huu kwa kuzingatia maelekezo yaliyotolewa. Hata hivyo, anaweza kupanga utekelezaji wa muhtasari kwa kuzingatia mazingira yanayomzunguka.

Wizara ya Elimu, Sayansi na Teknolojia inaendelea kupokea maoni ya kuboresha muhtasari huu kutoka kwa walimu na wadau wengine wa elimu. Maoni yote yapelekwe kwa Mkurugenzi Mkuu Taasisi ya Elimu Tanzania.

…………………………...………

Dkt. Lyabwene M. Mtahabwa
Kaimu Kamishna wa Elimu
Wizara ya Elimu, Sayansi na Teknolojia

Orodha ya majedwali

Jedwali Na. 1 Umahiri utakaojengwa kwa mwanafunzi katika Somo la Stadi za Kazi 3

Jedwali Na. 2 Umahiri utakaojengwa na mwanafunzi katika Darasa la V 6

Jedwali Na. 3 Maudhui ya muhtasari Darasa la V 7

Jedwali Na. 4 Umahiri utakaojengwa na mwanafunzi katika Darasa la VI 25

Jedwali Na. 5 Maudhui ya muhtasari Darasa la VI 26

Jedwali Na. 6 Umahiri utakaojengwa na mwanafunzi katika Darasa la VII 42

Jedwali Na. 7 Maudhui ya muhtasari Darasa la VII 43

1.0 Utangulizi

Muhtasari wa Somo la Stadi za Kazi umeandaliwa kwa kuzingatia Mtaala wa Elimu ya Msingi wa mwaka 2015, toleo la tatu la mwaka 2019. Muundo wa sasa wa Somo la Stadi za Kazi ulianza mwaka 2016. Katika mwaka huo, Wizara ya Elimu Sayansi na Teknolojia ilibadilisha namna ya kufundisha somo hili. Mabadiliko yaliyojitokeza katika ufundishaji na ujifunzaji wa somo hili ni pamoja na kufundisha stadi mbalimbali kwa ujumla wake badala ya ufundishaji wa kimasomo kama ilivyokuwa hapo awali. Tafiti zinaonesha kuwa kabla ya mwaka 2016, ufundishaji wa kimasomo ulisababisha wanafunzi kupata maudhui kwa vipande vipande hivyo kushindwa kujenga umahiri uliotarajiwa.

Somo la Stadi za Kazi linalenga kumjengea mwanafunzi maarifa, stadi na mwelekeo utakaomwezesha kukabiliana na mazingira yanayomzunguka katika maisha ya kila siku. Ufundishaji wa somo hili umelenga kumwezesha mwanafunzi kujenga umahiri hatua kwa hatua kulingana na darasa husika. Somo hili linalenga kubaini vipaji vya mwanafunzi na kuviendeleza, kujenga misingi ya kujitegemea, kuhimiza ubunifu na kutambua fursa zilizopo katika mazingira na kuzitumia. Muhtasari huu umegawanywa katika sehemu kuu tatu ambazo ni utangulizi, maelezo ya jumla ya mtaala na maudhui ya muhutasari.

2.0 Uhusiano kati ya Muhtasari huu na Mtaala wa Elimu ya Msingi

Mtaala wa Elimu ya Msingi umebainisha mambo mbalimbali ikiwemo umahiri mkuu na umahiri mahususi katika kila somo kwa Darasa la III-VII. Muhtasari wa Stadi za Kazi umewasilisha baadhi ya vipengele vya mtaala ambavyo ni malengo ya Elimu ya Msingi, umahiri wa Elimu ya Msingi, malengo ya Somo la Stadi za Kazi, umahiri mkuu na mahususi, ufundishaji na ujifunzaji wa Somo la Stadi za Kazi na upimaji wa ujifunzaji. Pamoja na vipengele hivi, muhtasari huu umechakata na kubainisha kwa kina maudhui, shughuli za mwanafunzi, vigezo vya upimaji, viwango vya utendaji, na idadi ya vipindi. Ufafanuzi huu utamwezesha mwalimu kuelewa na kutumia muhtasari huu kufundisha kwa ufasaha Somo la Stadi za Kazi.

2.1 Malengo ya Elimu ya Msingi Darasa la III-VII

Elimu ya Msingi ina madhumuni ya kuwapatia walengwa maarifa, stadi na mielekeo inayohitajika kwa maendeleo ya Watanzania. Malengo makuu ya Elimu ya Msingi ni kumwezesha mwanafunzi:

a) kukuza stadi za kusoma, kuandika, kuhesabu na kuwasiliana;
b) kuifahamu, kuitumia na kuithamini lugha ya Kiswahili;

c) kufahamu misingi ya utawala wa sheria;
d) kuthamini utamaduni wa Kitanzania na wa jamii nyingine;
e) kukuza uwezo wa mwanafunzi kufikiri, kubuni, na kutatua matatizo;
f) kutambua umuhimu wa maadili, uadilifu na uwajibikaji kama misingi ya raia mwema;
g) kushiriki katika shughuli za michezo na sanaa pamoja na kuthamini kazi za kisanii;
h) kubaini na kukuza vipaji na vipawa vyake;
i) kuthamini na kupenda kufanya kazi;
j) kutambua, kuthamini na kutumia sayansi na teknolojia; na
k) kujiandaa kwa ngazi nyingine ya elimu pamoja na kujifunza kusiko na kikomo.

2.2 Umahiri wa Elimu ya Msingi Darasa la III-VII

Umahiri wa Elimu ya msingi umejikita katika kumwandaa mwanafunzi kuwa na uwezo wa:

a) kuwasiliana kwa ufasaha kwa lugha ya Kiswahili na Kiingereza kwa kuzungumza na kuandika;
b) kusoma kwa kujiamini na kufahamu maandishi sahili;
c) kutumia dhana na kanuni za kihisabati katika maisha ya kila siku;
d) kutumia stadi za kisayansi, kiteknolojia na kiufundi katika maisha halisi ya kila siku;
e) kutumia utamaduni wake na wa jamii nyingine;
f) kuheshimu tofauti za kiimani na kiitikadi katika jamii;
g) kushiriki katika michezo na shughuli za kisanii;
h) kujiheshimu na kuheshimu wengine;
i) kutumia mising ya kizalendo katika maisha ya kila siku;
j) kushiriki katika kazi mbalimbali zinazoendana na umri wake;
k) kushiriki katika shughuli zinazokuza uwezo wake wa kufikiri kimantiki na kiyakinifu; na
l) kushirikiana na wengine kwa kufanya matendo yanayokubalika katika jamii.

2.3 Malengo ya Somo la Stadi za Kazi

Malengo makuu ya ufundishaji wa Somo la Stadi za Kazi kwa mwanafunzi wa Darasa la V-VII ni:

a) kubaini vipaji vya wanafunzi na kuviendeleza;

b) kujenga misingi ya kujitegemea;
c) kuwa mbunifu; na
d) kutambua fursa katika mazingira yake.

2.4 Umahiri mkuu na umahiri mahususi katika Somo la Stadi za Kazi

Sehemu hii inawasilisha umahiri katika somo kama inavyooneshwa kwenye Jedwali Na. 1:

Jedwali Na. 1: Umahiri utakaojengwa kwa mwanafunzi katika Somo la Stadi za Kazi

Umahiri Mkuu	**Umahiri Mahususi**
1.0 Kuwa nadhifu	1.1 Kujenga tabia ya usafi wa mwili 1.2 Kutunza mavazi katika kudumisha usafi 1.3 Kutunza mazingira katika kudumisha makazi safi
2.0 Kumudu mapishi mbalimbali	2.1 Kutambua kanuni zinazohitajika katika mapishi 2.2 Kutayarisha vyakula aina tofauti 2.3 Kutengeneza vinywaji tofauti
3.0 Kusanifu kazi za sanaa	3.1 Kumudu misingi ya uimbaji na uigizaji 3.2 Kutengeneza picha zenye ujumbe tofauti kwa jamii 3.3 Kubuni chapa mbalimbali za sanaa za ufundi 3.4 Kufinyanga maumbo mbalimbali 3.5 Kutengeneza vitu kwa kutumia makuzi mbalimbali
4.0 Kufahamu stadi za ujasiriamali	4.1 Kujenga utayari wa kujifunza 4.2 Kutafuta masoko ya bidhaa ndogondogo 4.3 Kutambua kanuni za usimamizi wa fedha

2.5 Ufundishaji na ujifunzaji wa Somo la Stadi za Kazi

Kufundisha na kujifunza Somo la Stadi za Kazi kutaongozwa na ujenzi wa umahiri kwa kutumia mbinu shirikishi. Mbinu hizi zitamfanya mwanafunzi kuwa kitovu cha ujifunzaji na mwalimu akibaki kuwa mwezeshaji. Aidha, ufundishaji na ujifunzaji wa maudhui yanayolenga kumwezesha mwanafunzi kujenga misingi ya kujitegemea, kuwa mbunifu na kutambua fursa zilizopo katika mazingira yake na kuzitumia kutamwezesha kukabiliana na changamoto za kila siku za maisha. Ufundishaji huu unaozingatia kujifunza kwa vitendo kwa kufanya shughuli mbalimbali tofauti na hapo awali ambapo mwalimu alikuwa akifundisha kwa nadharia zaidi huku akiwakaririsha wanafunzi maudhui.

2.6 Upimaji wa ujifunzaji

Upimaji ni sehemu muhimu katika mchakato wa ufundishaji na ujifunzaji. Kupima kumwezesha mwalimu kubaini kufikiwa kwa ujenzi wa umahiri uliokusudiwa. Kupima kutafanyika kwa kutumia zana za aina mbalimbali. Zana hizi zitajumuisha mitihani ya kuandika, hojaji, uchunguzi makini, maswali ya ana kwa ana, mkoba wa kazi na orodha hakiki. Upimaji wa maendeleo ya mwanafunzi utahusisha upimaji endelevu.

3.0 Maudhui ya muhtasari

Maudhui ya muhtasari yamepangwa kwa kila darasa yakihusisha umahiri mkuu, umahiri mahususi, shughuli za mwanafunzi, vigezo vya upimaji, upimaji wa viwango vya utendaji wa mwanafunzi na idadi ya vipindi kwa kila umahiri mahususi.

3.1 Umahiri mkuu

Huu ni uwezo wa kutenda jambo kwa usahihi na kwa ufanisi unaokusudiwa kwa muda fulani. Umahiri mkuu hujengwa na umahiri mahususi ambao nao hujengwa na mwanafunzi kwa kutenda shughuli mbalimbali.

3.2 Umahiri mahususi

Huu ni uwezo ambao hujengwa na mwanafunzi kwa kutenda kwa ufanisi shughuli mbalimbali zilizolengwa ndani ya muktadha wa umahiri mkuu.

3.3 Shughuli za mwanafunzi

Hivi ni vitendo ambavyo mwanafunzi anapaswa kuvitenda ili kufikia umahiri mahususi uliokusudiwa kwa kuzingatia uwezo na darasa husika.

3.4 Vigezo vya upimaji

Hivi ni viwango vya ufanisi wa utendaji wa mwanafunzi ili kufikia umahiri mahususi uliokusudiwa.

3.5 Upimaji wa viwango vya utendaji wa mwanafunzi

Huu ni upimaji wa kiwango cha ufikiwaji wa vigezo vya upimaji kwa kila shughuli iliyokusudiwa.

3.6 Idadi ya vipindi

Haya ni makadirio ya muda utakaotumika katika ufundishaji na ujifunzaji kwa kuzingatia uzito wa umahiri mahususi na shughuli za kutenda mwanafunzi. Makadirio haya ya muda yamewekwa kwa mfumo wa vipindi ambapo kila kipindi ni dakika 40. Idadi ya vipindi kwa somo hili ni vipindi 2 kwa wiki. Hata hivyo, mapendekezo haya ya idadi ya vipindi yanaweza kubadilika kulingana na mazingira ya ufundishaji na ujifunzaji.

4. Maudhui ya Darasa la V

Jedwali Na. 2: Umahiri utakaojengwa na mwanafunzi katika Darasa la V

Umahiri mkuu	Umahiri mahususi
1.0 Kuwa nadhifu	1.1 Kujenga tabia ya usafi wa mwili 1.2 Kutunza mavazi katika kudumisha usafi 1.3 Kutunza mazingira katika kudumisha makazi safi
2.0 Kumudu mapishi mbalimbali	2.1 Kutambua kanuni zinazohitajika katika mapishi mbalimbali 2.2 Kutayarisha vyakula aina mbalimbali 2.3 Kutengeneza vinywaji
3.0 Kusanifu kazi za sanaa	3.1 Kumudu misingi ya uimbaji na uigizaji. 3.2 Kutengeneza picha zenye ujumbe tofauti kwa jamii 3.3 Kubuni chapa tofauti za sanaa za ufundi 3.4 Kufinyanga maumbo mbalimbali 3.5 Kutengeneza vitu kwa kutumia makunzi yanayopatikana katika mazingira
4.0 Kufahamu stadi za ujasiriamali	4.1 Kujenga utayari wa kujifunza 4.2 Kutambua masoko ya bidhaa ndogondogo 4.3 Kutambua kanuni za usimamizi wa fedha

Jedwali Na. 3: Maudhui ya muhtasari Darasa la V

Umahiri mkuu	Umahiri mahususi	Shughuli za mwanafunzi	Vigezo vya upimaji	Upimaji wa Viwango vya Utendaji wa Mwanafunzi				Idadi ya vipindi
				Utendaji chini ya wastani	Utendaji wastani	Utendaji mzuri	Utendaji mzuri sana	
1.0 Kuwa nadhifu.	1.1 Kujenga tabia ya usafi wa mwili.	a) Kueleza utaratibu wa usafishaji wa mwili.	Utaratibu wa kuoga umeelezewa ipasavyo.	Anaeleza utaratibu wa kuoga bila ya kuzingatia utumiaji wa vifaa sahihi na salama.	Anaeleza utaratibu wa kuoga akizingatia utumiaji wa vifaa sahihi bila kujali usalama wa vifaa.	Anaeleza utaratibu wa kuoga ipasavyo akizingatia utumiaji wa vifaa sahihi na salama.	Anaeleza utaratibu wa kuoga ipasavyo akizingatia kutumia vifaa sahihi na salama na kujikausha kwa usahihi.	5
		b) Kueleza utaratibu wa usafi wa mwili wakati wa balehe kwa jinsi zote	Utaratibu wa usafi wa mwili wakati wa balehe umeelezwa kwa usahihi.	Anaeleza utaratibu wa usafi wa mwili wakati wa balehe bila kueleza utumiaji unaofaa wa vifaa vinavyotumika wakati wa balehe	Anaeleza utaratibu wa usafi wa mwili wakati wa balehe na unaofaa sahihi wa vifaa vinavyotumika wakati wa balehe	Anaeleza utaratibu wa usafi wa mwili wakati wa balehe kwa kuzingatia utumiaji na utunzaji unaofaa wa vifaa vinavyotumika wakati wa balehe	Anaeleza utaratibu wa usafi wa mwili wakati wa balehe kwa kuzingatia utumiaji na utunzaji unaofaa wa vifaa pamoja na jinsi ya kutekeleza vilivyotumika	
		c) Kuvaa sare ya shule kwa kufuata utaratibu uliopangwa	Sare ya shule imevaliwa kwa kufuata utaratibu uliopangwa.	Anavaa sare ya shule lakini viatu na soksi siyo vilivyo pendekezwa	Anavaa sare ya shule iliyopendekezwa ila sio nadhifu.	Anavaa sare ya shule iliyo pendekezwa na kwa unadhifu.	Anavaa sare ya shule iliyopendekezwa kwa unadhifu akizingatia kung’arisha viatu vyake	

Umahiri mkuu	Umahiri mahususi	Shughuli za mwanafunzi	Vigezo vya upimaji	Upimaji wa Viwango vya Utendaji wa Mwanafunzi				Idadi ya vipindi
				Utendaji chini ya wastani	Utendaji wastani	Utendaji mzuri	Utendaji mzuri sana	
	1.2 Kutunza mavazi katika kudumisha usafi	a) Kushona mishono sahili.	Mishono sahili ya kushikiza, kuunga, kupamba na kupinda imeshonwa kwa usahihi	Anashona mshono mmoja kati ya mishono sahili ya kushikiza, kuunga, kupamba na kupinda	Anashona mishono miwili kati ya mishono sahili ya kushikiza, kuunga, kupamba na kupinda.	Anashona mishono sahili ya kushikiza, kuunga, kupamba na kupinda	Anashona mishono yote na kuibainisha kwa kuiandika	5
		b) Kurekebisha mavazi yaliyochanika kwa kuzingatia kanuni za urekebishaji wa mavazi	Mavazi yaliyochanika yamerekebishwa kwa usahihi	Anarekebisha vazi lililochanika bila ya kuzingatia kanuni za urekebishaji wa nguo	Anarekebisha vazi lililochanika kwa kuzingatia kanuni za urekebishaji wa nguo bila kufuata utaratibu husika	Anarekebisha vazi lililochanika kwa kuzingatia kanuni za urekebishaji wa nguo	Anarekebisha vazi lililochanika kwa kuzingatia kanuni za urekebishaji wa nguo na kuwaelekeza wenzake	
		c) Kushonea vifungo	Vifungo vimeshonewa kwa ufanisi kwa kufuata kanuni za ushoneaji wa vifungo	Anashonea vifungo bila ya kuzingatia kanuni za ushoneaji wa vifungo	Anashonea vifungo kwa kuzingatia baadhi ya kanuni za ushoneaji	Anashonea vifungo kwa kuzingatia kanuni zote za ushoneaji wa vifungo	Anashonea vifungo kwa kuzingatia kanuni zote za ushoneaji vifungo na kuwaelekeza wenzake	

Umahiri mkuu	Umahiri mahususi	Shughuli za mwanafunzi	Vigezo vya upimaji	Upimaji wa Viwango vya Utendaji wa Mwanafunzi				Idadi ya vipindi
				Utendaji chini ya wastani	Utendaji wastani	Utendaji mzuri	Utendaji mzuri sana	
	1.3 Kutunza mazingira katika kudumisha makazi safi	a) Kusafisha sakafu kwa kufuata utaratibu	Sakafu imesafishwa kwa kutumia vifaa sahihi na kwa kufuata utaratibu unaotakiwa	Anasafisha sakafu bila ya kutumia vifaa sahihi na hafuati utaratibu unaotakiwa	Anasafisha sakafu kwa kutumia aidha vifaa sahihi au kufuata utaratibu unaotakiwa.	Anasafisha sakafu kwa kutumia vifaa sahihi na kufuata utaratibu unaotakiwa	Anasafisha sakafu kwa kutumia vifaa sahihi, kufuata utaratibu unaotakiwa na kuwaelekeza wenzake	5
		b) Kuelezea jinsi ya kufanya usafi sehemu ya kulala.	Uelezaji wa usafishaji wa sehemu ya kulala umefanyika kwa usahihi.	Anaeleza namna ya kufanya usafi wa sehemu ya kulala kwa kila siku tu bila ya kuzingatia usafi wa wiki na maalum	Anaeleza namna ya kusafisha sehemu ya kulala kwa kila siku na aidha kwa wiki au maalumu.	Anaeleza namna ya kufanya usafi wa sehemu ya kulala kwa kila siku, wiki na maalumu	Anaeleza namna ya kufanya usafi sehemu ya kulala kwa kila siku, wiki, maalumu na kupamba chumba	
		c) Kueleza utaratibu wa kuhifadhi taka	Utaratibu wa kuhifadhi taka umeelezewa kwa usahihi	Anaeleza utaratibu wa kuhifadhi taka katika chombo maalumu bila kuzingatia kuzitenganisha na kuzifunika	Anaeleza utaratibu wa kuhifadhi taka katika chombo maalumu akizingatia kuzitenganisha au kuzifunika	Anaeleza utaratibu wa kuhifadhi taka katika chombo maalumu akizingatia kuzitenganisha na kuzifunika	Anaeleza utaratibu wa kuhifadhi taka katika chombo maalumu akizingatia kuzitenganisha, kuzifunika na kutoa maelezo	

Umahiri mkuu	Umahiri mahususi	Shughuli za mwanafunzi	Vigezo vya upimaji	Upimaji wa Viwango vya Utendaji wa Mwanafunzi				Idadi ya vipindi
				Utendaji chini ya wastani	Utendaji wastani	Utendaji mzuri	Utendaji mzuri sana	
2.0 Kumudu mapishi tofauti	2.1 Kutambua kanuni zinazohitajika katika mapishi mbalimbali	a) Kueleza kanuni za usafi binafsi wakati wa kuandaa chakula	Kanuni za usafi binafsi wakati wa kuandaa chakula zimeelezwa kwa usahihi	Anaeleza kanuni moja tu ya usafi binafsi wakati wa kuandaa chakula	Anaeleza kanuni chache za usafi binafsi wakati wa kuandaa chakula	Anaeleza kanuni zote za usafi binafsi wakati wa kuandaa chakula ipasavyo	Anaeleza kanuni zote za usafi binafsi wakati wa kuandaa chakula na kutoa mifano halisi	5
		b) Kufanya usafi wa mazigira katika eneo la kuandaa chakula	Usafi wa mazingira wa eneo la kuandaa chakula umefanyika kama ilivyokusudiwa	Anafanya usafi wa mazingira katika eneo la kuandaa chakula akizingatia kanuni moja	Anafanya usafi wa mazingira katika eneo la kuandaa chakula akizingatia kanuni chache	Anafanya usafi wa mazingira katika eneo la kuandaa chakula akizingatia kanuni zote husika	Anafanya usafi wa mazingira katika eneo la kuandaa chakula akizingatia kanuni zote husika na kusafisha vifaa vilivyotumika	
		c) Kubainisha njia tofauti za mapishi ya vyakula	Njia nne tofauti za mapishi ya vyakula zimebainishwa kwa usahihi	Anabainisha njia mojawapo ya mapishi ya vyakula	Anabainisha njia chache za mapishi ya vyakula	Anabainisha njia zote nne za mapishi ya vyakula na kutoa maelezo mafupi	Anabainisha njia zote nne za mapishi ya vyakula na kueleza namna kila njia inavyofanyika	

Umahiri mkuu	Umahiri mahususi	Shughuli za mwanafunzi	Vigezo vya upimaji	Upimaji wa Viwango vya Utendaji wa Mwanafunzi				Idadi ya vipindi
				Utendaji chini ya wastani	**Utendaji wastani**	**Utendaji mzuri**	**Utendaji mzuri sana**	
	2.2 Kutayarisha vyakula vya aina tofauti	a) Kuchemsha chakula kwa kufuata kanuni husika	Chakula kimecheshwa kama ilivyotarajiwa	Anachemsha chakula bila kufuata kanuni za uchemshaji wa chakula na usafi	Anachemsha chakula akizingatia baadhi ya kanuni za uchemshaji wa chakula	Anachemsha chakula akizingatia kanuni zote za uchemshaji wa chakula. na kuzingatia usafi	Anachemsha chakula akizingatia kanuni zote za uchemshaji wa chakula, usafi na kuwaelekeza wenzake	5
		b) Kukaanga vyakula kwa mafuta kidogo	Vyakula vimekaangwa kwa usahihi kwa kutumia kiasi sahihi cha mafuta	Anakaanga chakula kwa kutumia kiasi cha mafuta kisichopaswa	Anakaanga chakula kwa kiasi kinachopaswa cha mafuta lakini hakina mwonekano uliotarajiwa	Anakaanga chakula kwa kiasi kinachohitajika cha mafuta na kuwa na mwonekano uliotarajiwa	Anakaanga chakula kwa kiasi kinachopaswa cha mafuta, kuwa na mwonekano uliotarajiwa na kuwaelekeza wenzake	
		c) Kutayarisha vyakula kwa njia ya kuchoma	Vyakula vimetayarishwa kwa njia ya kuchoma kama inavyotakiwa	Anatayarisha chakula kwa njia ya kuchoma bila kufuata utaratibu na usafi	Anatayarisha chakula kwa njia ya kuchoma akifuata utaratibu bila kujali usafi	Anatayarisha chakula kwa njia ya kuchoma akifuata utaratibu unaotakiwa, na kujali usafi	Anatayarisha chakula kwa njia ya kuchoma akifuata utaratibu unaotakiwa, na kujali usafi na kuwaelekeza wenzake	

Umahiri mkuu	Umahiri mahususi	Shughuli za mwanafunzi	Vigezo vya upimaji	Upimaji wa Viwango vya Utendaji wa Mwanafunzi				Idadi ya vipindi
				Utendaji chini ya wastani	Utendaji wastani	Utendaji mzuri	Utendaji mzuri sana	
	2.3 Kutengeneza vinywaji	a) Kuandaa chai ya maziwa	Chai ya maziwa imeandaliwa kama ilivyotarajiwa	Anaandaa chai ya maziwa bila kuzingatia usafi, viamba upishi sahihi na hakufuata hatua stahiki	Anaandaa chai ya maziwa akizingatia usafi, viamba upishi sahihi lakini hakufuata hatua zinazotakiwa	Anaandaa chai ya maziwa akizingatia usafi, viamba upishi sahihi na kufuata hatua zinazotakiwa	Anaandaa chai ya maziwa akizingatia usafi, viamba upishi sahihi na kufuata hatua zinazotakiwa na kuelekeza wenzake	5
		b) Kupika uji	Uji umepikwa kwa usahihi kwa kufuata hatua za kupika uji	Anapika uji bila ya kuzingatia usafi, viamba upishi sahihi na kutofuata hatua zinazotakiwa	Anapika uji akizingatia usafi, viamba upishi sahihi bila kufuata hatua zinazotakiwa	Anapika uji akizingatia usafi, viamba sahihi na kufuata hatua zinazotakiwa	Anapika uji akizingatia usafi, viamba upishi sahihi, kufuata hatua zinazotakiwa na kuwaelekeza wenzake	
		c) Kuandaa juisi kwa kukamua matunda	Juisi ya kukamua matunda imeandaliwa kwa usahihi	Anaandaa juisi ya kukamua matunda bila ya kuzingatia ubora wa matunda na usafi	Anaandaa juisi ya kukamua matunda akizingatia ubora wa matunda lakini hakuzingatia usafi	Anaandaa juisi ya kukamua matunda akizingatia ubora wa matunda na usafi	Anaandaa juisi ya kukamua matunda akizingatia viamba upishi sahihi, ubora wa matunda na kuzingatia usafi	

Umahiri mkuu	Umahiri mahususi	Shughuli za mwanafunzi	Vigezo vya upimaji	Upimaji wa Viwango vya Utendaji wa Mwanafunzi				Idadi ya vipindi
				Utendaji chini ya wastani	Utendaji wastani	Utendaji mzuri	Utendaji mzuri sana	
3.0 Kusanifu kazi za sanaa	3.1 Kumudu misingi ya uimbaji na uigizaji	a) Kuimba nyimbo kwa kuongozwa na ala mbalimbali za muziki	Nyimbo za masomo zimeimbwa vizuri darasani kwa kuongozwa na ala za muziki	Anaimba nyimbo za masomo bila ya kufuata ala za muziki	Anaimba nyimbo za masomo kwa kuongozwa na ala chache za muziki	Anaimba nyimbo za masomo kwa kuongozwa na ala mbalimbali za muziki kama inavyotakiwa	Anaimba nyimbo za masomo kwa kuongozwa na ala mbalimbali za muziki kwa usahihi na kuwasaidia wenzake	9
		b) Kuimba nyimbo mbalimbali za kitaifa kwa kuongozwa na mkong'osio wa bendi ya shule	Nyimbo mbalimbali za kitaifa zimeimbwa kwa ustadi mzuri kwa kuongozwa na mkong'osio wa bendi ya shule	Anaimba nyimbo za kitaifa bila ya kufuata mkong'osio wa bendi ya shule	Anaimba nyimbo chache za kitaifa alizopewa kwa kuongozwa na mkong'osio wa bendi ya shule	Anaimba nyimbo zote za kitaifa alizopewa akiongozwa na mkong'osio wa bendi ya shule	Anaimba nyimbo zote za kitaifa alizopewa na zingine akiongozwa na mkong'osio wa bendi ya shule	
		c) Kughani shairi la kimapokeo lenye beti nne kwa ghani tofauti	Shairi la kimapokeo lenye beti nne limeghaniwa kwa ghani tofauti	Anaghani shairi la kimapokeo lenye beti nne kwa ghani moja	Anaghani shairi lenye beti nne la kimapokeo kwa ghani chache	Anaghani shairi la kimapokeo lenye beti nne kwa ghani tofauti na kutoa maelezo	Anaghani shairi lenye beti nne la kimapokeo kwa ghani tofauti na kuongeza nakshi	

Umahiri mkuu	Umahiri mahususi	Shughuli za mwanafunzi	Vigezo vya upimaji	Upimaji wa Viwango vya Utendaji wa Mwanafunzi				Idadi ya vipindi
				Utendaji chini ya wastani	Utendaji wastani	Utendaji mzuri	Utendaji mzuri sana	
		d) Kuandaa mapambo tofauti ya mchezo wa kuigiza kulingana na ujumbe unaohusika	Mapambo tofauti ya mchezo wa kuigiza yameandaliwa kulingana na ujumbe unaohusika	Anaandaa pambo moja la mchezo wa kuigiza kulingana na ujumbe unaohusika	Anaandaa mapambo machache ya mchezo wa kuigiza kulingana na ujumbe unaohusika	Anaandaa mapambo tofauti ya mchezo wa kuigiza kulingana na ujumbe unaohusika na kutoa ufafanuzi	Anaandaa mapambo toafauti ya mchezo wa kuigiza kulingana na ujumbe unaohusika na kuweka ubunifu	
		e) Kuigiza maigizo tofauti na kueleza ujumbe wake	Maigizo tofauti yameigizwa na kuelezewa ujumbe wake kwa usahihi	Anaigiza igizo bila ya kuelezea ujumbe wake	Anaigiza igizo na kueleza ujumbe wake lakini sio kwa ufasaha	Anaigiza igizo na kueleza ujumbe wake kwa ufasaha	Anaigiza kwa ubunifu mkubwa igizo na kueleza ujumbe wake kwa ufasaha	

Umahiri mkuu	Umahiri mahususi	Shughuli za mwanafunzi	Vigezo vya upimaji	Upimaji wa Viwango vya Utendaji wa Mwanafunzi				Idadi ya vipindi
				Utendaji chini ya wastani	Utendaji wastani	Utendaji mzuri	Utendaji mzuri sana	
	3.2 Kutengeneza picha zenye ujumbe tofauti kwa jamii	a) Kuchora picha ya njiti yenye watu walio katika mikao tofauti kwa penseli	Picha ya njiti yenye watu walio katika mikao tofauti imechorwa vizuri kwa penseli	Anachora picha ya njiti yenye mtu aliyekaa katika mkao mmoja kwa penseli	Anachora picha ya njiti yenye watu walio katika mikao michache tofauti kwa kutumia penseli	Anachora picha ya njiti yenye watu walio katika mikao tofauti aliyopewa kwa kutumia penseli na kuelezea	Anachora picha ya njiti yenye watu walio katika mikao tofauti aliyopewa kwa kutumia penseli na kuongeza ubunifu	4
		b) Kuchora picha za njiti za vitu tofauti kwa penseli	Picha ya njiti yenye vitu tofauti zimechorwa kwa penseli vizuri	Anachora picha ya njiti yenye kitu kimoja kwa penseli	Anachora picha ya njiti yenye vitu vichache vya aina tofauti kwa penseli	Anachora picha ya njiti yenye vitu vingi vya aina tofauti kwa penseli na kuelezea	Anachora picha ya njiti yenye vitu vingi vya aina tofauti kwa penseli na kuongeza ubunifu	

Umahiri mkuu	Umahiri mahususi	Shughuli za mwanafunzi	Vigezo vya upimaji	Upimaji wa Viwango vya Utendaji wa Mwanafunzi				Idadi ya vipindi
				Utendaji chini ya wastani	Utendaji wastani	Utendaji mzuri	Utendaji mzuri sana	
		c) Kuchora picha ya njiti yenye mchanganyiko wa watu na vitu katika mikao tofauti kwa kutumia penseli	Picha ya njiti yenye mchanganyiko wa watu na vitu katika mikao tofauti zimechorwa kwa usahihi	Anachora picha ya njiti yenye mchanganyiko wa watu na vitu katika mkao mmoja tu	Anachora picha ya njiti yenye mchanganyiko wa watu na vitu katika mikao michache tofauti, kwa kutumia penseli	Anachora picha ya njiti yenye mchanganyiko wa watu na vitu katika mikao mingi tofauti. kwa kutumia penseli	Anachora picha ya njiti yenye mchanganyiko wa watu na vitu katika mikao mingi tofauti kwa kutumia penseli na kuongeza ubunifu	
	3.3 Kubuni chapa tofauti za sanaa za ufundi.	a) Kubaini motifu za aina tofauti zinazofaa kuchapa kutoka kwenye mazingira	Motifu za aina tofauti zinazofaa kuchapa kutoka kwenye mazingira zimebainishwa	Anabaini motifu ya aina moja inayofaa kuchapa kutoka kwenye mazingira	Anabaini aina chache za motifu zinazofaa kuchapa kutoka kwenye mazingira	Anabaini aina nyingi za motifu zinazofaa kuchapa kutoka kwenye mazingira	Anabaini aina nyingi za motifu zinazofaa kuchapa kutoka kwenye mazingira na kuelezea matumizi yake	4
		b) Kuandaa vifaa tofauti vya kuchapa	Vifaa tofauti vya kuchapa vimeandaliwa kikamilifu	Anaandaa kifaa kimoja cha kuchapa	Anaandaa vifaa vichache vya kuchapa vilivyoelekezwa	Anaandaa vifaa vingi tofauti vya kuchapa kama ilivyoelekezwa	Anaandaa vifaa vingi tofauti vya kuchapa kama ilivyoelekezwa na kuelezea kazi zake	

Umahiri mkuu	Umahiri mahususi	Shughuli za mwanafunzi	Vigezo vya upimaji	Upimaji wa Viwango vya Utendaji wa Mwanafunzi				Idadi ya vipindi
				Utendaji chini ya wastani	Utendaji wastani	Utendaji mzuri	Utendaji mzuri sana	
		c) Kuchapa pambo lenye motifu za rangi tofauti kwa kugandamiza	Pambo la motifu za rangi tofauti limechapwa kwa kugandamiza kwa usahihi	Anachapa pambo lenye motifu ya rangi moja kwa kugandamiza kama ilivyokusudiwa	Anachapa pambo lenye motifu za rangi chache kwa kukandamiza	Anachapa pambo lenye motifu za rangi tofauti kwa kukandamiza kwa usahihi kama ilivyokusudiwa	Anachapa pambo lenye motifu za rangi tofauti kwa kukandamiza na kwa ubunifu zaidi	
	3.4 Kufinyanga maumbo tofauti tofauti	a) Kufinyanga maumbo kwa njia ya kufinyafinya	Ufinyanzi wa maumbo tofauti kwa njia ya kufinyafinya kuonyesha sehemu muhimu umefanyika	Anafinyanga umbo moja kwa njia ya kufinyafinya	Anafinyanga maumbo machache kwa njia ya kufinyafinya	Anafinyanga maumbo mengi tofauti kwa njia ya kufinyafinya, kuonesha sehemu muhimu na kutoa maelezo	Anafinyanga maumbo tofauti kwa njia ya kufinyafinya akionesha sehemu muhimu na kuongeza urembo zaidi	5
		b) Kufinyanga kifani kwa njia ya bapa.	Ufinyanzi kwa njia ya bapa na kuonesha sehemu muhimu za kifani.	Anafinyanga kifani kwa kubahatisha.	Anafinyanga kifani kwa njia ya bapa lakini hakuonesha sehemu muhimu.	Anafinyanga kifani kwa njia ya bapa na kuonesha sehemu muhimu za kifani na kutoa maelezo	Anafinyanga kifani kwa njia ya bapa akionesha sehemu muhimu za kifani, kuweka nakshi na kueleza wengine	

Umahiri mkuu	Umahiri mahususi	Shughuli za mwanafunzi	Vigezo vya upimaji	Upimaji wa Viwango vya Utendaji wa Mwanafunzi				Idadi ya vipindi
				Utendaji chini ya wastani	Utendaji wastani	Utendaji mzuri	Utendaji mzuri sana	
		c) Kufinyanga kifani kwa njia ya pindi na kuonesha sehemu muhimu za kifani	Ufinyanzi kwa njia ya pindi umefanyika kwa usahihi na kuonesha sehemu muhimu za kifani	Anafinyanga kifani lakini sio kwa njia ya pindi	Anafinyanga kifani kwa njia ya pindi lakini hakuonesha sehemu muhimu	Anafinyanga kifani kwa njia ya pindi na kuonesha sehemu zake muhimu kwa uhakika	Anafinyanga kifani kwa njia ya pindi na kuonesha sehemu muhimu za kifani na kuongeza ubunifu	
		d) Kukausha kifani cha udongo kwa kufuata hatua zote	Ukaushaji wa kifani cha udongo kwa kufuata hatua zote umefanyika kwa usahihi	Amekausha kifani cha udongo bila ya kufuata hatua zinazotakiwa	Anakausha kifani cha udongo kwa kufuata hatua chache zinazotakiwa	Anakausha kifani cha udongo kwa kufuata hatua zote zinazotakiwa kwa uhakika na kujiamini	Anakausha kifani cha udongo kwa kufuata hatua zote zinazotakiwa na kuongeza urembo au nakshi	

Umahiri mkuu	Umahiri mahususi	Shughuli za mwanafunzi	Vigezo vya upimaji	Upimaji wa Viwango vya Utendaji wa Mwanafunzi				Idadi ya vipindi
				Utendaji chini ya wastani	**Utendaji wastani**	**Utendaji mzuri**	**Utendaji mzuri sana**	
	3.5 Kutengeneza vitu tofauti kwa kutumia makunzi yanayopatikana katika mazingira	a) Kusuka kili tofauti kwa njia tofauti	Kili tofauti zimesukwa kwa njia tofauti kwa usahihi	Anasuka kili kwa njia moja tu na ameshindwa kueleza	Anasuka kili chache kwa njia tofauti	Anasuka kili nyingi kwa njia tofauti na kueleza hatua zake	Anasuka kili nyingi kwa njia tofauti kwa usahihi na kuongeza urembo	5
		b) Kusokota kamba kwa njia tofauti	Kamba zimesokotwa kwa njia tofauti kwa usahihi	Anasokota kamba kwa njia moja	Anasokota kamba kwa njia chache tofauti	Anasokota kamba kwa njia nyingi kwa uhakika na kueleza	Anasokota kamba kwa njia nyingi na kuongeza urembo	
		c) Kutengeneza vitu tofauti kwa kutumia kili/kamba iliyosokotwa	Vitu tofauti vimetengenezwa kwa kutumia kili au kamba iliyosokotwa kwa usahihi	Anatengeneza kitu cha aina moja kwa kutumia kili/ kamba iliyosokotwa	Anatengeneza vitu vichache tofauti kwa kutumia kili/kamba iliyosokotwa	Anatengeneza vitu vingi tofauti kwa kutumia kili/kamba iliyosokotwa	Anatengeneza vitu vingi tofauti kwa kutumia kili/kamba iliyosokotwa na kuongeza nakshi	

Umahiri mkuu	Umahiri mahususi	Shughuli za mwanafunzi	Vigezo vya upimaji	Upimaji wa Viwango vya Utendaji wa Mwanafunzi				Idadi ya vipindi
				Utendaji chini ya wastani	Utendaji wastani	Utendaji mzuri	Utendaji mzuri sana	
4.0 Kufahamu stadi za ujasiriamali	4.1 Kujenga utayari wa kujifunza	a) Kusikiliza maelekezo kwa makini na kuyatekeleza	Maelekezo yamesikilizwa na kutekelezwa kama ilivyotarajiwa	Anasikiliza maelekezo lakini hatekelezi chochote	Anatekeleza maelekezo kwa kiwango kidogo	Anatekeleza maelekezo kwa makini kama ilivyotarajiwa	Anatekeleza maelekezo kwa makini kama ilivyotarajiwa kwa kiwango kikubwa	5
		b) Kudadisi ili kujenga maarifa katika kujifunza	Udadisi umefanyika ili kujenga maarifa katika kujifunza	Anadadisi bila mpangilio ili kujenga maarifa katika kujifunza	Anadadisi kwa mpangilio ili kujenga maarifa katika kujifunza	Anadadisi kwa kutumia maswali tofauti ili kujenga maarifa katika kujifunza	Anadadisi kwa kutumia maswali tofauti yenye kufikiri kiyakinifu ili kujenga maarifa katika kujifunza	

Umahiri mkuu	Umahiri mahususi	Shughuli za mwanafunzi	Vigezo vya upimaji	Upimaji wa Viwango vya Utendaji wa Mwanafunzi				Idadi ya vipindi
				Utendaji chini ya wastani	Utendaji wastani	Utendaji mzuri	Utendaji mzuri sana	
		c) Kujiunga katika klabu tofauti za masomo ili kuibua stadi muhimu za kujifunza	Klabu tofauti ya somo imesaidia kuibua stadi muhimu za kujifunza	Anajiunga katika klabu ya somo lakini hadadisi mambo mbalimbali ili kuibua stadi muhimu za kujifunza	Anajiunga katika klabu ya somo akidadisi mambo mbalimbali ili kuibua stadi muhimu za kujifunza	Anajiunga katika klabu ya somo akidadisi mambo mbalimbali kiyakinifu ili kuibua stadi muhimu za kujifunza	Anajiunga katika klabu ya somo akidadisi mambo mbalimbali kiyakinifu na kuwaelewesha wenzake ili kuibua stadi muhimu za kujifunza na kuwashawishi wenzake kujiunga	
	4.2 Kutambua masoko ya bidhaa ndogo ndogo	a) Kubaini aina tofauti za bidhaa zinazohitajika kulingana na nyakati katika soko	Bidhaa tofauti zinazohitajika sokoni kulingana na nyakati zimebainishwa kwa usahihi	Anabainisha aina moja ya bidhaa inayohitajika kulingana na nyakati katika soko	Anabainisha aina chache za bidhaa zinazohitajika kulingana na nyakati katika soko	Anabainisha aina nyingi za bidhaa zinazohitajika kulingana na nyakati za soko na kueleza kwa ufasaha	Anabainisha aina nyingi za bidhaa zinazohitajika kulingana na nyakati katika soko kwa usahihi na kupendekeza bei zake	9

Umahiri mkuu	Umahiri mahususi	Shughuli za mwanafunzi	Vigezo vya upimaji	Upimaji wa Viwango vya Utendaji wa Mwanafunzi				Idadi ya vipindi
				Utendaji chini ya wastani	Utendaji wastani	Utendaji mzuri	Utendaji mzuri sana	
		b) Kubaini viwango vya gharama za bidhaa tofauti kulingana na hali ya uzalishaji wa bidhaa	Viwango vya gharama za bidhaa kulingana na hali ya uzalishaji zimebainishwa kama ilivyotarajiwa	Anabainisha kiwango cha bidhaa moja kulingana na hali ya uzalishaji	Anabainisha viwango vya gharama za bidhaa chache kulingana na hali ya uzalishaji wa bidhaa	Anabainisha viwango vya gharama za bidhaa nyingi kulingana na hali ya uzalishaji wa bidhaa	Anabainisha viwango vya gharama za bidhaa nyingi kulingana na hali ya uzalishaji wa bidhaa na kuelezea sababu zake	
		c) Kupanga bei za bidhaa kulingana na bei iliyoko sokoni	Bei za bidhaa tofauti zimepangwa kwa usahihi kulingana na bei zilizoko sokoni	Anapanga bei ya bidhaa moja kulingana na bei iliyopo sokoni	Anapanga bei za bidhaa chache kulingana na bei iliyopo sokoni	Anapanga bei ya bidhaa nyingi kulingana na bei iliyopo sokoni	Anapanga bei ya bidhaa nyingi kulingana na bei iliyopo sokoni na kuweka katika mpangilio mzuri katika daftari lake	
		d) Kueleza faida ya kujua muda wa uhai wa bidhaa	Faida za kujua uhai wa muda wa bidhaa umeelezewa vizuri	Anaeleza faida moja ya kujua muda wa uhai wa bidhaa	Anaeleza faida chache za kujua muda wa uhai wa bidhaa	Anaeleza faida nyingi za kujua muda wa uhai wa bidhaa	Anaeleza faida nyingi za kujua muda wa uhai wa bidhaa na kuongeza maelezo mengine	

Umahiri mkuu	Umahiri mahususi	Shughuli za mwanafunzi	Vigezo vya upimaji	Upimaji wa Viwango vya Utendaji wa Mwanafunzi				Idadi ya vipindi
				Utendaji chini ya wastani	Utendaji wastani	Utendaji mzuri	Utendaji mzuri sana	
		e) Kubainisha tofauti iliyopo kati ya duka na soko ili kujua ni aina gani ya bidhaa zinahitajika katika sehemu husika	Tofauti kati ya duka na soko imebainishwa kwa usahihi ili kujua ni aina gani ya bidhaa inahitajika	Anabainisha bidhaa za duka na soko kwa kubahatisha	Amebainisha bidhaa zinazohitajika dukani na sokoni kama ipasavyo	Anabainisha tofauti kati ya duka na soko na kujua aina ya bidhaa zinahitajika katika sehemu zote mbili na kutoa maelezo	Anabainisha tofauti kati ya duka na soko akiorodhesha aina ya bidhaa zinahitajika katika sehemu zote mbili na kupanga bei zake	
	4.3 Kutambua taratibu za usimamizi wa fedha	a) Kutunza kumbukumbu tofauti za mapato na matumizi ya fedha	Kumbukumbu za matumizi na mapato ya fedha zimetunzwa kama ilivyotarajiwa	Anatunza kumbukumbu za mapato au matumizi ya fedha tu	Anatunza kumbukumbu za mapato ya fedha na matumizi yake	Anatunza kumbukumbu za mapato na matumizi ya fedha na kutoa maelezo	Anatunza kumbukumbu za mapato na matumizi ya fedha katika mpangilio mzuri na kuwaelekeza wenzake	5
		b) Kubaini njia tofauti za kuhifadhi fedha (akiba)	Njia tofauti za kuhifadhi fedha (akiba) zimebainishwa kwa usahihi	Anabaini njia moja ya kuhifadhi fedha	Anabaini njia chache za kuhifadhi fedha (akiba)	Anabaini njia nyingi za kuhifadhi fedha (akiba) na kuelezea kutokana na muktadha	Anabaini njia nyingi za kuhifadhi fedha (akiba) kwa usahihi na kueleza faida halisi za kila njia	

Umahiri mkuu	Umahiri mahususi	Shughuli za mwanafunzi	Vigezo vya upimaji	Upimaji wa Viwango vya Utendaji wa Mwanafunzi				Idadi ya vipindi
				Utendaji chini ya wastani	Utendaji wastani	Utendaji mzuri	Utendaji mzuri sana	
		c) Kutambua huduma tofauti za kifedha zinazotolewa kwa njia ya simu	Huduma tofauti za kifedha zinazotolewa kwa njia ya simu zimebainishwa	Anabainisha huduma moja ya kifedha inayotolewa kwa njia ya simu	Anabainisha huduma chache za kifedha zinazotolewa kwa njia ya simu	Anabainisha huduma nyingi za kifedha zinazotolewa kwa njia ya simu kwa usahihi	Anabainisha huduma nyingi za kifedha zinazotolewa kwa njia ya simu na kueleza faida zake	

5. Maudhui ya Darasa la VI

Jedwali la 4: Umahiri utakaojengwa na mwanafunzi katika Darasa la Sita

Umahiri Mkuu	Umahiri Mahususi
1.0 Kuwa nadhifu	1.1 Kutunza mavazi katika kudumisha usafi 1.2 Kutunza mazingira katika kudumisha makazi safi
2.0 Kumudu mapishi mbalimbali	2.1 Kutayarisha vyakula vya aina tofauti 2.2 Kutengeneza vinywaji 2.3 Kujenga nidhamu ya utumiaji wa meza wakati wa kula
3.0 Kusanifu kazi za sanaa	3.1 Kumudu uimbaji na uigizaji 3.2 Kutengeneza picha zenye ujumbe tofauti kwa jamii 3.3 Kubuni chapa tofauti za sanaa za ufundi. 3.4 Kufinyanga maumbo tofauti tofauti 3.5 Kutengeneza vitu kwa kutumia makunzi yanayo patikana katika mazingira
4.0 Kufahamu stadi za ujasiriamali	4.1 Kujenga utayari wa kujifunza 4.2 Kutambua masoko ya bidhaa ndogondogo 4.3 Kutambua kanuni za usimamizi wa fedha

Jedwali la 5: Maudhui ya muhtasari Darasa la VI

Umahiri mkuu	Umahiri mahususi	Shughuli za mwanafunzi	Vigezo vya upimaji	Upimaji wa Viwango vya Utendaji wa Mwanafunzi				Idadi ya vipindi
				Utendaji chini ya wastani	Utendaji wastani	Utendaji mzuri	Utendaji mzuri sana	
1.0 Kuwa nadhifu	1.1 Kutunza mavazi katika kudumisha usafi	a) Kufua nguo	Nguo zimefuliwa kwa usahihi kwa kufuata hatua za ufuaji nguo	Anafua nguo kwa kufuata hatua moja ya ufuaji nguo	Anafua nguo kwa kuzingatia hatua chache za ufuaji nguo	Anafua nguo kwa kuzingatia hatua zote za ufuaji nguo	Anafua nguo kwa usahihi kwa kuzingatia hatua zote za ufuaji nguo na kuwaelekeza wenzake	6
		b) Kupiga nguo pasi	Nguo zimepingwa pasi kwa usahihi kwa kuzingatia hatua zinazotakiwa	Anapiga nguo pasi akizingatia hatua moja tu kati ya zinazotakiwa	Anapiga nguo pasi akizingatia hatua chache zinazotakiwa	Anapiga nguo pasi akizingatia hatua zote zinazotakiwa	Anapiga nguo pasi akizingatia hatua zote zinazotakiwa na kuzihifadhi vizuri	
		c) Kusafisha viatu	Viatu vimesafishwa kwa usahihi kulingana na aina ya viatu	Anasafisha viatu lakini hakutumia vifaa sahihi	Anasafisha viatu kwa kutumia vifaa sahihi lakini hakujali kuvisafisha ndani	Anasafisha viatu kwa usahihi ndani na nje kwa kutumia vifaa sahihi	Anasafisha viatu kwa usahihi ndani na nje kwa kutumia vifaa sahihi na kuving’arisha kwa rangi husika	

Umahiri mkuu	Umahiri mahususi	Shughuli za mwanafunzi	Vigezo vya upimaji	Upimaji wa Viwango vya Utendaji wa Mwanafunzi				Idadi ya vipindi
				Utendaji chini ya wastani	Utendaji wastani	Utendaji mzuri	Utendaji mzuri sana	
	1.2 Kutunza mazingira katika kudumisha makazi safi	a) Kutunza bustani	Bustani zimetunzwa vizuri kwa kuzingatia utaratibu unaotakiwa	Anatunza bustani kwa kuzingatia utaratibu mmoja tu: -kupalilia, -kuweka maji, au -kuweka mbolea	Anatunza bustani akizingatia kumwagilia na kupalilia bila ya kuzingatia kuweka mbolea	Anatunza bustani akizingatia taratibu zote zinazotakiwa na kutoa maelezo	Anatunza bustani akizingatia taratibu zote zinazotakiwa na kuongeza mambo mengine	6
		b) Kufukia taka zinazooza	Taka zinazooza zimefukiwa kwa utaratibu unaotakiwa	Anafukia taka zinazooza bila ya kuzingatia utaratibu unaotakiwa	Anafukia taka akizingatia baadhi ya taratibu zinazotakiwa	Anafukia taka akizingatia taratibu zote zinazotakiwa	Anafukia taka akizingatia taratibu zote zinazotakiwa na kutoa maelezo	
		c) Kuhifadhi takataka zisizooza.	Takataka zisizooza zimehifadhiwa kwa utaratibu unaotakiwa	Anahifadhi takataka zisizooza bila ya kufuata utaratibu wowote	Anahifadhi takataka zisizooza akizingatia baadhi ya taratibu zinazotakiwa	Anahifadhi takataka zisizooza akizingatia taratibu zote zinazotakiwa	Anahifadhi takataka zisizooza akizingatia taratibu zote zinazotakiwa na kutoa maelezo	

Umahiri mkuu	Umahiri mahususi	Shughuli za mwanafunzi	Vigezo vya upimaji	Upimaji wa Viwango vya Utendaji wa Mwanafunzi				Idadi ya vipindi
				Utendaji chini ya wastani	Utendaji wastani	Utendaji mzuri	Utendaji mzuri sana	
2.0 Kumudu mapishi mbalimbali.	2.1 Kutayarisha vyakula vya aina tofauti.	a) Kukaanga vyakula tofauti vina vyokaangwa kwa mafuta mengi kwa kuzingatia taratibu zinazotakiwa	Vyakula vimekaangwa katika mafuta mengi kwa kufuata taratibu zinazotakiwa	Anakaanga chakula katika mafuta mengi bila ya kufuata taratibu zozote	Anakaanga chakula katika mafuta mengi akifuata baadhi ya taratibu zinazotakiwa	Anakaanga chakula katika mafuta mengi akifuata taratibu zote zinazotakiwa	Anakaanga chakula katika mafuta mengi akifuata taratibu zote zinazotakiwa na kuelezea wenzake aliyojifunza	6
		b) Kuandaa vyakula vya safari	Vyakula vya safari vimeandaliwa kwa kuzingatia taratibu zinazotakiwa	Anaandaa chakula cha safari bila ya kuzingatia utaratibu wowote	Anaandaa chakula cha safari kwa kuzingatia baadhi ya taratibu zinazotakiwa	Anaandaa chakula cha safari kwa kuzingatia taratibu zote zinazotakiwa	Anaandaa chakula cha safari kwa kuzingatia taratibu zote zinazotakiwa na kutoa maelezo	
		c) Kufungasha vyakula kwa njia tofauti	Vyakula vimefungashwa kwa kuzingatia taratibu zinazotakiwa	Anafungasha chakula bila ya kuzingatia utaratibu wowote	Anafungasha chakula akizingatia baadhi ya taratibu zinazotakiwa	Anafungasha chakula akizingatia taratibu zote zinazotakiwa	Anafungasha chakula akizingatia taratibu zote zinazotakiwa na kuwasaidia wenzake	

Umahiri mkuu	Umahiri mahususi	Shughuli za mwanafunzi	Vigezo vya upimaji	Upimaji wa Viwango vya Utendaji wa Mwanafunzi				Idadi ya vipindi
				Utendaji chini ya wastani	**Utendaji wastani**	**Utendaji mzuri**	**Utendaji mzuri sana**	
	2.2 Kutengeneza vinywaji vya aina mbalimbali	a) Kuandaa juisi kwa kupondaponda matunda	Juisi ya kupondaponda matunda imeandaliwa kwa usahihi	Anaandaa juisi kwa kuponda ponda matunda bila ya kuzingatia ubora wa matunda na usafi	Anaandaa juisi kwa kupondaponda matunda akizingatia ubora wa matunda lakini bila kujali usafi	Anaandaa juisi kwa kupondaponda matunda kwa kuzingatia ubora wa matunda na usafi	Anaandaa juisi kwa kupondaponda matunda kwa kuzingatia ubora wa viamba upishi na kueleza sababu	4
		b) Kuanda juisi kwa njia ya kuloweka viambaupishi husika	Juisi imeandaliwa kwa njia ya kuloweka kwa usahihi kama ilivyotarajiwa	Anaandaa viambaupishi tu	Anaandaa juisi kwa njia ya kuloweka viambaupishi bila ya kuzingatia ubora wake na vipimo	Anaandaa juisi kwa njia ya kuloweka viambaupishi akizingatia ubora wake na kiasi cha vipimo	Anaandaa juisi kwa njia ya kuloweka viambaupishi akizingatia ubora wake na kiasi cha vipimo na kuwaelekeza wenzake	
	2.3 Kujenga stadi zinazohitajika wakati wa kula	a) Kutenga chakula mezani	Chakula kimetengwa mezani kwa kuzingatia taratibu zinazotakiwa	Anatenga chakula mezani bila ya kuzingatia utaratibu wowote	Anatenga chakula mezani akizingati baadhi ya taratibu zinazotakiwa	Anatenga chakula mezani akizingatia taratibu zote zinazotakiwa	Anatenga chakula mezani akizingatia taratibu zote zinazotakiwa na kuwaelekeza wenzake	6

Umahiri mkuu	Umahiri mahususi	Shughuli za mwanafunzi	Vigezo vya upimaji	Upimaji wa Viwango vya Utendaji wa Mwanafunzi				Idadi ya vipindi
				Utendaji chini ya wastani	Utendaji wastani	Utendaji mzuri	Utendaji mzuri sana	
		b) Kueleze utaratibu wa kuzingatiwa wakati wa kula chakula	Utaratibu wa kuzingatiwa wakati wa kula umeelezewa ipasavyo	Anaeleza utaratibu mmoja tu wa kuzingatia wakati wa kula chakula	Anaelezea taratibu chache za kuzingatiwa wakati wa kula chakula	Anaelezea taratibu zote za kuzingatiwa wakati wa kula chakula	Anaelezea taratibu zote za kuzingatiwa wakati wa kula chakula na kutoa ufafanuzi	
		c) Kuanua meza baada ya kula chakula	Meza imesafishwa kwa utaratibu unaotakiwa	Anaanua meza bila ya kuzingatia taratibu zinazotakiwa	Anaanua meza kwa kuzingatia baadhi ya taratibu	Anaanua meza kwa kuzingatia taratibu zote	Anaanua meza kwa kuzingatia taratibu zote na kutoa maelezo	

Umahiri mkuu	Umahiri mahususi	Shughuli za mwanafunzi	Vigezo vya upimaji	Upimaji wa Viwango vya Utendaji wa Mwanafunzi				Idadi ya vipindi
				Utendaji chini ya wastani	**Utendaji wastani**	**Utendaji mzuri**	**Utendaji mzuri sana**	
3.0 Kusanifu kazi za sanaa	3.1 Kumudu misingi ya uimbaji na uigizaji	a) Kubainisha makundi ya ala za muziki kwa usahihi	Ala za muziki zimebainishwa kwa usahihi kulingana na makundi yake	Anabainisha kundi moja tu la ala za muziki	Anabainisha baadhi ya makundi ya ala za muziki	Anabainisha makundi yote ya ala za muziki kutoa mifano halisi	Anabainisha makundi yote ya ala za muziki kwa usahihi na kuzitolea maelezo	10
		b) Kuandaa mapambo mchezo wa kuigiza kulingana na ujumbe	Mapambo ya mchezo wa kuigiza kulingana na ujumbe yameandaliwa kwa usahihi	Anaandaa makunzi ya mapambo ya mchezo wa kuigiza bila kuzingatia ujumbe	Anaandaa mapambo machache ya mchezo wa kuigiza kwa kuzingatia ujumbe	Anaandaa mapambo mengi ya mchezo wa kuigiza kwa kuzingatia ujumbe na kueleza kwa kifupi	Anaandaa mapambo mengi ya mchezo wa kuigiza kwa kuzingatia ujumbe na kutolea maelezo ya kina kwa ufasaha	

Umahiri mkuu	Umahiri mahususi	Shughuli za mwanafunzi	Vigezo vya upimaji	Upimaji wa Viwango vya Utendaji wa Mwanafunzi				Idadi ya vipindi
				Utendaji chini ya wastani	Utendaji wastani	Utendaji mzuri	Utendaji mzuri sana	
		c) Kutamba ngonjera kwa kufuata taratibu zinazotakiwa	Ngonjera imetambwa kwa kufuata taratibu zinazotakiwa	Anatamba ngonjera bila ya kuzingatia taratibu zinazotakiwa	Anatamba ngonjera kwa kufuata baadhi ya taratibu zinazotakiwa	Anatamba ngonjera kwa kufuata taratibu zote zinazotakiwa	Anatamba ngonjera kwa kufuata taratibu zote zinazotakiwa na kuongezea madoido	
		d) Kujigamba kwa kutumia wasifu wa vitu, magonjwa, wanyama na ndege waliomo katika mazingira yake	Majigambo yenye wasifu wa vitu, magonjwa, wanyama na ndege waliomo katika mazingira yake yamefanyika kwa kuzingatia taratibu zinazotakiwa	Anajigamba kwa kutumia vitu tofauti vilivyo katika mazingira yake bila ya kuzingatia taratibu zinazotakiwa	Anajigamba kwa kutumia vitu tofauti vilivyo katika mazingira yake akizingatia baadhi ya taratibu zinazotakiwa	Anajigamba kwa kutumia vitu tofauti vilivyo katika mazingira yake akizingatia taratibu zote zinazotakiwa na kutoa mifano halisi	Anajigamba kwa kutumia vitu tofauti vilivyo katika mazingira yake akizingatia taratibu zote zinazotakiwa na kutoa ufafanuzi	
		e) Kuigiza maigizo tofauti kwa njia ya kuganda	Maigizo tofauti kwa njia ya kuganda yamefanyika ipasavyo	Ameigiza igizo moja kwa njia ya mgando	Anaigiza maigizo machache kwa njia ya mgando	Anaigiza maigizo mengi kwa njia ya kuganda kwa ufanisi	Anaigiza maigizo mengi kwa njia ya kuganda kwa ufanisi na kutoa ufafanuzi wa kina	

Umahiri mkuu	Umahiri mahususi	Shughuli za mwanafunzi	Vigezo vya upimaji	Upimaji wa Viwango vya Utendaji wa Mwanafunzi				Idadi ya vipindi
				Utendaji chini ya wastani	Utendaji wastani	Utendaji mzuri	Utendaji mzuri sana	
	3.2 Kutengeneza picha zenye ujumbe tofauti kwa jamii	a) Kutengeneza picha ya kubandika kwa kuzingatia vigezo vya sanaa	Picha ya kubandika imetengenezwa kwa kuzingatia vigezo vya usanii wa picha	Anatengeneza picha ya kubandika bila ya kuzingatia vigezo	Anatengeneza picha za kubandika akizingatia baadhi ya vigezo vyake	Anatengeneza picha za kubandika akizingatia vigezo vyote vinavyotakiwa	Anatengeneza picha ya kubandika kwa kuzingatia vigezo vyote na kuongeza madoido	6
		b) Kuandaa fremu ya picha	Fremu ya picha imeandaliwa kwa kufuata hatua zake	Anaandaa fremu ya picha. bila ya kufuata hatua zinazotakiwa	Anaandaa fremu ya picha. kwa kufuata hatua chache	Anaandaa fremu ya picha kwa kufuata hatua zote na kutoa maelezo	Anaandaa fremu ya picha kwa kufuata hatua zote kwa usahihi na kuongeza mambo mengine	
		c) Kubandika picha yenye kuonesha mizania ya rangi na maumbo	Picha iliyotengenezwa imeonesha mizania ya maumbo na rangi ipasavyo	Anakata maumbo ya picha tu	Anakata na kubandika picha yenye kuonesha mizania ya maumbo bila ya rangi	Anakata na kubandika picha yenye kuonesha mizania ya maumbo na rangi ipasavyo	Anakata na kubandika picha yenye kuonesha mizania ya maumbo na rangi kutoa ufafanuzi wa kina	

Umahiri mkuu	Umahiri mahususi	Shughuli za mwanafunzi	Vigezo vya upimaji	Upimaji wa Viwango vya Utendaji wa Mwanafunzi				Idadi ya vipindi
				Utendaji chini ya wastani	**Utendaji wastani**	**Utendaji mzuri**	**Utendaji mzuri sana**	
	3.3 Kubuni chapa tofauti za sanaa za ufundi.	a) Kuchonga motifu za maumbo ya kijometri kwa kutumia makunzi laini	Motifu za maumbo ya kijometri za makunzi laini zimechongwa ipasavyo	Amechonga motifu moja tu ya umbo la kijometri	Anachonga motifu chache za maumbo ya kijiometri	Anachonga motifu nyingi za maumbo ya kijometri vizuri na kutoa maelezo	Anachonga motifu za maumbo ya kijometri na kuongeza mambo mengine	6
		b) Kuchapa ruwaza ya motifu za kijometri kwa rangi za msingi	Ruwaza yenye motifu za kijometri za rangi za msingi imechapwa ipasavyo	Anaandaa vifaa vya kupigia chapa tu	Anachapa ruwaza yenye motifu chache za kijometri kwa rangi za msingi.	Anachapa ruwaza yenye motifu nyingi za kijometri za rangi za msingi ipasavyo	Anachapa ruwaza yenye motifu nyingi za kijometri za rangi za msingi na kuongezea madoido	
		c) Kuweka fremu ya utepe kwenye pambo la ruwaza	Fremu ya utepe imewekwa kwenye pambo la ruwaza kwa usahihi	Anapima na kukata fremu ya utepe wa pambo	Anaweka fremu ya utepe kwenye pambo la ruwaza ila haikuwa na ulinganifu sawasawa pande mbili	Anaweka fremu ya utepe kwenye pambo la ruwaza na imebandikwa sawasawa	Anaweka fremu ya utepe kwenye pambo la ruwaza sawasawa na kuonyesha mambo mengine	

Umahiri mkuu	Umahiri mahususi	Shughuli za mwanafunzi	Vigezo vya upimaji	Upimaji wa Viwango vya Utendaji wa Mwanafunzi				Idadi ya vipindi
				Utendaji chini ya wastani	Utendaji wastani	Utendaji mzuri	Utendaji mzuri sana	
	3.4 Kufinyanga maumbo tofauti.	a) Kutwanga kinyunya cha karatasi na kukichanganya na gundi ili kuleta ushikamano	Kinyunya cha karatasi kimetwangwa na kuchanganywa na gundi ipasavyo	Anatwanga na kuchanganya kinyunya cha karatasi na gundi kikawa teketeke sana	Anatwanga na kuchanganya kinyunya cha karatasi na gundi kikawa kizito mno	Anatwanga na kuchanganya kinyunya cha karatasi na gundi kikawa na mshikamano upasao	Anatwanga na kuchanganya kinyunya cha karatasi na gundi kikawa na mshikamano upasao na kutoa maelezo	6
		b) Kuunda kiunzi cha ndani cha kifani cha mnyama	Uundaji wa kiunzi cha ndani cha kifani cha mnyama umefanywa kikamilifu	Anaunda kiunzi cha ndani cha kifani cha mnyama kisichofungwa imara	Anaunda kiunzi cha ndani cha kifani cha mnyama kilichofungwa imara lakini sio linganifu	Anaunda kiunzi cha ndani cha kifani cha mnyama kilicho imara na linganifu	Anaunda kiunzi cha ndani cha kifani cha mnyama kilicho imara na linganifu chenye umbo kubwa na la kuonekana vizuri sana	

Umahiri mkuu	Umahiri mahususi	Shughuli za mwanafunzi	Vigezo vya upimaji	Upimaji wa Viwango vya Utendaji wa Mwanafunzi				Idadi ya vipindi
				Utendaji chini ya wastani	Utendaji wastani	Utendaji mzuri	Utendaji mzuri sana	
		c) Kukandika kiunzi cha ndani cha kifani cha mnyama kwa kinyunya cha karatasi na kutia nakshi	Ukandikaji wa kiunzi cha ndani cha kifani cha mnyama kwa kinyunya cha karatasi na kutia nakshi umefanyika ipasavyo	Anaandaa vifaa vya kukandika kiunzi cha ndani cha kifani cha mnyama	Anakandika kiunzi cha ndani cha kifani cha mnyama kwa kinyunya cha karatasi kwa kujaza vizuri na kutia nakshi	Anakandika kiunzi cha ndani cha kifani cha mnyama kwa kinyunya cha karatasi, kukisawazisha na kutia nakshi	Anakandika kiunzi cha ndani cha kifani cha mnyama kwa kinyunya cha karatasi kikamilifu na kukitia nakshi hadi kikawa mororo na kutoa maelezo	
	3.5 Kutengeneza vitu anuwai kwa kutumia makunzi yanayopatikana katika mazingira	a) Kushona kifani cha kili na kukinakshi	Kifani cha kili kimeshonwa na kunakshiwa kama ilivyokusudiwa	Anashona kifani cha kili lakini hawezi kukinakshi	Anashona kifani cha kili na kukinakshi lakini hakuzingatia uwiano wa rangi	Anashona kifani cha kili na kukinakshi akizingatia uwiano wa rangi	Anashona kifani cha kili na kukinakshi kwa usahihi akizingatia uwiano wa rangi na kuzingatia usafi	6

Umahiri mkuu	Umahiri mahususi	Shughuli za mwanafunzi	Vigezo vya upimaji	Upimaji wa Viwango vya Utendaji wa Mwanafunzi				Idadi ya vipindi
				Utendaji chini ya wastani	Utendaji wastani	Utendaji mzuri	Utendaji mzuri sana	
		b) Kutengeneza mapambo kwa kutumia makunzi yanayopatikana katika mazingira yake	Mapambo yametengenezwa kwa usahihi kwa kutumia makunzi yanayopatikana katika mazingira	Anaandaa vifaa vya kutengeneza mapambo kwa kutumia makunzi yanayopatikana katika mazingira yake	Anatengeneza mapambo machache kwa kutumia makunzi yanayopatikana katika mazingira yake na kutoa maelezo mafupi	Anatengeneza mapambo mengi kwa kutumia makunzi yanayopatikana katika mazingira yake na kufafanua	Anatengeneza mapambo mengi kwa kutumia makunzi yanayopatikana katika mazingira yake na kuongeza ubunifu kwa kutumia rangi	
		c) Kutengeneza vifaa kwa kutumia mabaki ya vitu vilivyotumika.	Vifaa vimetengenezwa kwa kutumia mabaki ya vitu vilivyotumika.	Anatengeneza kifaa kimoja kwa kutumia mabaki ya vitu vilivyotumika.	Anatengeneza vifaa vichache kwa kutumia mabaki ya vitu vilivyotumika.	Anatengeneza vifaa vingi kwa kutumia mabaki ya vitu vilivyotumika.	Anatengeneza vifaa vingi kwa kutumia mabaki ya vitu vilivyotumika na kutoa ufafanuzi	

Umahiri mkuu	Umahiri mahususi	Shughuli za mwanafunzi	Vigezo vya upimaji	Upimaji wa Viwango vya Utendaji wa Mwanafunzi				Idadi ya vipindi
				Utendaji chini ya wastani	Utendaji wastani	Utendaji mzuri	Utendaji mzuri sana	
4.0 Kufahamu stadi za ujasiriamali	4.1 Kujenga utayari wa kujifunza	a) Kushiriki katika midahalo mbalimbali ili kupata maarifa	Midahalo mbalimbali imesaidia kuwapatia maarifa	Anashiriki mdahalo kupata maarifa bila kuchangia chochote	Anashiriki midahalo na kutoa hoja chache	Anashiriki midahalo mingi na kuchangia hoja chache kwa mtiririko	Anashiriki midahalo mbalimbali na kuchangia hoja zake kwa mpangilio wa kufikiri kiyakinifu	4
		b) Kufanya udadisi wa mambo mbalimbali ili kujenga uwezo wa namna mpya ya kutenda mambo kadhaa	Udadisi wa mambo mbalimbali umefanyika na kuwajengea uwezo wa namna mpya ya kutendwa jambo	Anafanya udadisi wa mambo machache bila ya kujenga uwezo wa namna mpya ya kutenda jambo	Anafanya udadisi wa mambo machache na kujifunza namna mpya ya kutendwa mambo	Anafanya udadisi wa mambo mengi na kujifunza namna mpya ya kutendwa mambo kadhaa	Anafanya udadisi wa mambo mengi na kujifunza namna mpya ya kutendwa na kuelewesha wenzake	

Umahiri mkuu	Umahiri mahususi	Shughuli za mwanafunzi	Vigezo vya upimaji	Upimaji wa Viwango vya Utendaji wa Mwanafunzi				Idadi ya vipindi
				Utendaji chini ya wastani	Utendaji wastani	Utendaji mzuri	Utendaji mzuri sana	
	4.2 Kutafuta masoko ya bidhaa ndogondogo	a) Kutambua njia bora za ufungashaji wa bidhaa	Njia bora za ufungashaji wa bidhaa zimebainishwa kwa usahihi	Anabainisha njia moja bora ya ufungashaji wa bidhaa	Anabainisha njia bora chache za ufungashaji wa bidhaa	Anabainisha njia bora nyingi za ufungashaji wa bidhaa	Anabainisha njia bora nyingi za ufungashaji wa bidhaa na kuzitolea maelezo kwa ufasaha	8
		b) Kubaini aina za wateja kulingana na bidhaa zinazozalishwa	Aina za wateja zimebainishwa kwa usahihi kulingana na bidhaa zinazozalishwa	Anabainisha aina moja ya wateja kulinga na bidhaa bila maelezo	Anabainisha aina chache za wateja kwa kuzingatia bidhaa bila maaelezo yake	Anabainisha aina nyingi za wateja kulingana na bidhaa na kutoa maelezo	Anabainisha aina nyingi za wateja kulingana na bidhaa zinazozalishwa na kutolea ufafanuzi	

Umahiri mkuu	Umahiri mahususi	Shughuli za mwanafunzi	Vigezo vya upimaji	Upimaji wa Viwango vya Utendaji wa Mwanafunzi				Idadi ya vipindi
				Utendaji chini ya wastani	Utendaji wastani	Utendaji mzuri	Utendaji mzuri sana	
		c) Kubaini udanganyifu unaoweza kufanywa na watu anaoshirikiana nao katika biashara	Udanganyifu wa watu katika kufanya biashara umebainishwa kwa usahihi	Anabainisha udanganyifu kidogo unaofanywa na watu wanaoshirikiana katika kufanya biashara	Anabainisha udanganyifu wa bidhaa chache unaofanywa na watu wanaoshirikiana katika kufanya biashara	Anabainisha udanganyifu wa manunuzi ya bidhaa nyingi unaofanywa na watu wanaoshirikiana katika kufanya biashara	Anabainisha udanganyifu wa bidhaa, manunuzi na fedha bandia unaofanywa na watu wanaoshirikiana katika kufanya biashara	
		d) Kutaja vifaa halali vitumikavyo kupimia bidhaa mbalimbali	Vifaa halali vinavyotumika kupimia bidhaa mbalimbali vimetajwa kwa usahihi	Anataja kifaa kimoja halali kinachotumika kupimia bidhaa.	Anataja vifaa vichache halali vinavyotumika kupimia bidhaa.	Anataja vifaa vingi halali vinavyotumika kupimia bidhaa na kutoa maelezo	Anataja vifaa vingi halali vinavyotumika kupimia bidhaa kwa kutoa mifano halisi.	
	4.3 Kutambua kanuni za usimamizi wa fedha	a) Kutayarisha mizania ya biashara yenye kuzingatia vipengele vyake muhimu	Mizania ya biashara imetayarishwa kwa kuzingatia vipengele vyake muhimu kama ilivyokusudiwa	Anatayarisha mizania ya biashara kwa kuzingatia kipengele kimoja tu	Anatayarisha mizania ya biashara kwa kuzingatia vipengele vichache bila kutoa maelezo	Anatayarisha mizania ya biashara kwa kuzingatia vipengele vingi na kutoa maelezo kwa ufupi	Anatayarisha mizania ya biashara kwa kuzingatia vipengele vingi kwa usahihi na kuongeza mambo mapya	8

Umahiri mkuu	Umahiri mahususi	Shughuli za mwanafunzi	Vigezo vya upimaji	Upimaji wa Viwango vya Utendaji wa Mwanafunzi				Idadi ya vipindi
				Utendaji chini ya wastani	Utendaji wastani	Utendaji mzuri	Utendaji mzuri sana	
		b) Kubaini aina za rejesta zinazotumika kutunza kumbukumbu za bidhaa na fedha	Rejista zitumikazo kutunza kumbukumbu za bidhaa na fedha zimebainishwa kwa usahihi	Anabaini aina moja ya rejesta za kutunza kumbukumbu za bidhaa na fedha kwa usahihi	Anabaini aina chache za rejesta za kutunza kumbukumbu za bidhaa na fedha kwa usahihi	Anabaini aina nyingi za rejesta za kutunza kumbukumbu za bidhaa na fedha kwa kutoa mifano halisi	Anabaini aina nyingi za rejesta za kutunza kumbukumbu za bidhaa na fedha na kufafanua kwa kina	
		c) Kutambua aina nne za kodi zinazotakiwa kulipwa kutokana na bidhaa zinazouzwa	Kodi za aina nne zinazotakiwa kulipwa zimetambuliwa kwa usahihi	Anatambua aina moja ya kodi zinazolipwa kutokana na uuzaji wa bidhaa	Anatambua aina chache za kodi zinazolipwa kutokana na uuzaji wa bidhaa	Anatambua aina nyingi za kodi zinazolipwa kutokana na uuzaji wa bidhaa na kutoa mifano halisi	Anatambua aina nyingi za kodi zinazolipwa kutokana na uuzaji wa bidhaa, kufafanua na kutoa mifano halisi.	
		d) Kupanga bajeti kulingana na mahitaji	Bajeti imepangwa kwa usahihi kulingana na mahitaji	Anapanga bajeti bila ya kuzingatia mahitaji	Anapanga bajeti kulingana na mahitaji bila ya kuainisha vipengele	Anapanga bajeti kulingana na mahitaji na kuainisha vipengele	Anapanga bajeti kulingana na mahitaji akiainisha vipengele na kutoa ufafanuzi kwa ufasaha	

6. Maudhui ya Darasa la VII

Jedwali la 6: Umahiri utakaojengwa na mwanafunzi katika Darasa la VII

Umahiri mkuu	Umahiri mahususi
1.0 Kuwa nadhifu	1.1 Kujenga tabia ya usafi wa mwili 1.2 Kutunza mavazi katika kudumisha usafi 1.3 Kutunza mazingira katika kudumisha makazi safi
2.0 Kumudu mapishi mbalimbali	2.1 Kutambua kanuni zinazohitajika katika mapishi 2.2 Kutayarisha vyakula aina tofauti 2.3 Kutengeneza vinywaji tofauti
3.0 Kusanifu kazi za sanaa	3.1 Kumudu misingi ya uimbaji na uigizaji 3.2 Kutengeneza picha zenye ujumbe tofauti kwa jamii 3.3 Kubuni chapa mbalimbali za sanaa za ufundi 3.4 Kufinyanga maumbo mbalimbali
4.0 Kufahamu stadi za ujasiriamali	4.1 Kujenga utayari wa kujifunza 4.2 Kutafuta masoko ya bidhaa ndogondogo 4.3 Kutambua kanuni za usimamizi wa fedha

Jedwali Na. 7: Maudhui ya muhtasari Darasa la VII

Umahiri mkuu	Umahiri mahususi	Shughuli za mwanafunzi	Vigezo vya upimaji	Upimaji wa Viwango vya Utendaji wa Mwanafunzi				Idadi ya vipindi
				Utendaji chini ya wastani	Utendaji wa wastani	Utendaji mzuri	Utendaji mzuri sana	
1.0 Kuwa nadhifu	1.1 Kujenga tabia ya usafi wa mwili	a) Kuaridhia utaratibu wa kutunza nywele zinazoota sehemu anuai za mwili kwa kuzingatia usahihi na usalama wa vifaa	Utaratibu wa kutunza nywele zinazoota sehemu anuia za mwili kwa kuzingatia usahihi na usalama wa vifaa umearidhiwa	Anataja sehemu anuai za mwili zinazoota nywele au vifaa sahihi vinavyotumika katika utunzaji wa nywele	Anatofautisha vifaa vinavyotumika katika utunzaji wa nywele zinazoota sehemu anuai za mwili	Anaelezea taratibu zinazotakiwa katika utunzaji wa nywele zinazoota sehemu anuai za mwili akizingatia usahihi na usalama wa vifaa	Anaaridhia taratibu zinazotakiwa katika utunzaji wa nywele zinazoota sehemu anuai za mwili akizingatia usahihi na usalama wa vifaa	5
		b) Kufafanua uhifadhi wa vifaa vinavyotumika kujihifadhi wakati wa hedhi	Uhifadhi wa vifaa vinavyotumika kujihifadhi wakati wa hedhi umefafanuliwa	Anaorodhesha vifaa vinavyotumika kujihifadhi wakati wa hedhi	Anabainisha vifaa vinavyotumika kujihifadhi wakati wa hedhi	Anachanganua vifaa vinavyotumika kujihifadhi wakati wa hedhi	Anachanganua vifaa vinavyotumika kujihifadhi wakati wa hedhi na jinsi ya kuvihifadhi na kutoa mifano	

Umahiri mkuu	Umahiri mahususi	Shughuli za mwanafunzi	Vigezo vya upimaji	Upimaji wa Viwango vya Utendaji wa Mwanafunzi				Idadi ya vipindi
				Utendaji chini ya wastani	Utendaji wa wastani	Utendaji mzuri	Utendaji mzuri sana	
		c) Kufafanua utunzaji wa mahali pa kulala na usafishaji wa matandiko husika	Utunzaji wa mahali pa kulala na usafishaji wa matandiko husika umefafanuliwa	Anataja mahali anuai pa kulala	Anaeleza mahali anuai pa kulala na usafishaji wa matandiko husika	Anaaridhia utunzaji wa mahali pa kulala akizingatia usafishaji wa matandiko	Anafafanua utunzaji wa mahali pa kulala na usafishaji wa matandiko na kutoa mifano	
	1.2 Kutunza mavazi katika kudumisha usafi	a) Kuchanganua faida za kusafisha nguo na kupiga pasi na madhara ya kukiuka	Faida za kusafisha nguo na kupiga pasi na madhara ya kukiuka yamechanga-nuliwa	Anataja vifaa vinavyotumika kusafisha nguo au kupiga pasi	Anatofautisha vifaa vya kusafisha nguo na kupiga pasi	Anachanganua faida za kusafisha nguo na kupiga pasi na madhara ya kukiuka	Anachanganua faida za kusafisha nguo na kupiga pasi na madhara ya kukiuka na kutoa mifano	5
		b) Kupambanua utaratibu wa kutunza nguo za ndani	Utaratibu wa utunzaji wa nguo za ndani umepambanuliwa na kutoa mifano	Anataja aina za nguo za ndani	Anaeleza utumiaji sahihi wa nguo za ndani	Anabaini utunzaji wa nguo za ndani akizingatia utumiaji sahihi, usafishaji na sehemu ya kuzihifadhi	Anapambanua utunzaji wa nguo za ndani akizingatia utumiaji sahihi, usafishaji, sehemu ya kuzihifadhi na kutoa mifano	

Umahiri mkuu	Umahiri mahususi	Shughuli za mwanafunzi	Vigezo vya upimaji	Upimaji wa Viwango vya Utendaji wa Mwanafunzi				Idadi ya vipindi
				Utendaji chini ya wastani	Utendaji wa wastani	Utendaji mzuri	Utendaji mzuri sana	
		c) Kuchambua utaratibu wa utunzaji viatu	Utaratibu wa utunzaji wa viatu na hasara za kukiuka taratibu hizo umechambuliwa na kutoa mifano	Anaorodhesha vifaa vinavyotumika katika utunzaji wa viatu	Anaeleza utunzaji wa viatu pasipo kuhusisha hasara za kukiuka taratibu hizo	Anaelezea utaratibu wa utunzaji wa viatu na hasara za kukiuka taratibu	Anachambua utaratibu wa utunzaji wa viatu na hasara za kukiuka taratibu hizo na kutoa mifano	
	1.3 Kutunza mazingira katika kudumisha makazi safi	a) Kuchanganua faida za kuwa na bustani katika makazi	Faida za kuwa na bustani katika makazi zimechanganuliwa	Anataja faida za kuwa na bustani katika makazi	Anaeleza faida za kuwa na bustani katika makazi	Anabaini faida za kuwa na bustani katika makazi	Anachanganua faida za kuwa na bustani katika makazi	5
		b) Kuchambua faida zitokanazo na uhifadhi wa taka na madhara ya kukiuka na kutoa mifano	Faida zitokanazo na uhifadhi sahihi wa taka na madhara ya kukiuka yamechambuliwa na kutoa mifano	Anataja njia za uhifadhi sahihi wa taka au madhara ya kukiuka	Analinganisha faida zitokanazo na uhifadhi wa taka na madhara ya kukiuka	Anachambua faida zitokanazo na uhifadhi sahihi wa taka na madhara ya kukiuka	Anachambua faida zitokanazo na uhifadhi sahihi wa taka na madhara ya kukiuka na kutoa mifano	
		c) Kuainisha njia za kudhibiti wadudu waharibifu wanaopatikana katika mazingira na kutoa mifano	Njia za udhibiti wa wadudu waharibifu wanaopatikana katika mazingira zimeainishwa na kutoa mifano	Anaorodhesha wadudu waharibifu wanaopatikana katika mazingira	Anabaini njia za kudhibiti wadudu waharibifu wanaopatikana katika mazingira	Anaainisha njia za kudhibiti wadudu waharibifu wanaopatikana katika mazingira	Anaainisha njia za kudhibiti wadudu waharibifu wanaopatikana katika mazingira na kutoa mifano	

Umahiri mkuu	Umahiri mahususi	Shughuli za mwanafunzi	Vigezo vya upimaji	Upimaji wa Viwango vya Utendaji wa Mwanafunzi				Idadi ya vipindi
				Utendaji chini ya wastani	Utendaji wa wastani	Utendaji mzuri	Utendaji mzuri sana	
2.0 Kumudu mapishi mbali-mbali	2.1 Kutambua kanuni zinazohitajika katika mapishi mbalimbali	a) Kuchambua madhara yatokanayo na kukiuka kanuni za usafi katika mapishi	Madhara yatokanayo na kukiuka kanuni za usafi katika mapishi yamechambuliwa na kutoa mifano	Anataja kanuni za usafi katika mapishi pasipo kuhusisha madhara ya kukiuka	Anaeleza madhara yatokana na kukiuka kanuni za usafi katika mapishi	Anabainisha madhara yatokanayo na kukiuka kanuni za usafi katika mapishi	Anachambua madhara yatokanayo na kukiuka kanuni za usafi katika mapishi na kutoa mifano	4
		b) Kufafanua madhara yatokanayo na kukiuka taratibu za kuzingatia wakati wa kula chakula	Madhara yatokanayo na kukiuka taratibu za kuzingatia wakati wa kula chakula yamefafanuliwa na kutolewa suluhisho	Anataja taratibu za kuzingatia wakati wa kula chakula	Anabainisha madhara yatokanayo na kukiuka taratibu za kuzingatia wakati wa kula chakula	Anafafanua madhara yatokanayo na kukiuka taratibu za kuzingatia wakati wa kula	Anafafanua madhara yatokanayo na kukiuka taratibu za kuzingatia wakati wa kula chakula na kutoa suluhisho	

Umahiri mkuu	Umahiri mahususi	Shughuli za mwanafunzi	Vigezo vya upimaji	Upimaji wa Viwango vya Utendaji wa Mwanafunzi				Idadi ya vipindi
				Utendaji chini ya wastani	Utendaji wa wastani	Utendaji mzuri	Utendaji mzuri sana	
	2.2 Kutayarisha vyakula vya aina mbalimbali	a) Kuchambua madhara yatokanayo na kukiuka taratibu za kukaanga vyakula kwa mafuta mengi	Madhara yatokanayo na kukiuka taratibu za kukaanga vyakula kwa mafuta mengi zimechambuliwa na kutolewa suluhisho	Anabaini taratibu za kukaanga vyakula kwa mafuta mengi	Anaelezea madhara yatokanayo na kukiuka taratibu za kukaanga vyakula kwa mafuta mengi	Anachambua madhara yatokanayo na kukiuka taratibu za kukaanga vyakula kwa mafuta mengi	Anachambua madhara yatokanayo na kukiuka taratibu za kukaanga vyakula kwa mafuta mengi na kutoa suluhisho	4
		b) Kuchanganua vyakula vya kufungasha na vifungashio vyake	Vyakula vya kufungasha na vifungashio vyake vimechanga-nuliwa	Anaorodhesha vyakula vya kufungasha	Anabainisha vyakula vya kufungasha	Anabainisha vyakula vya kufungasha na vifungashio sahihi akizingatia ubora na usalama wa vyakula	Anachanganua vyakula vya kufungasha na vifungashio vyake na kutoa mifano	

Umahiri mkuu	Umahiri mahususi	Shughuli za mwanafunzi	Vigezo vya upimaji	Upimaji wa Viwango vya Utendaji wa Mwanafunzi				Idadi ya vipindi
				Utendaji chini ya wastani	Utendaji wa wastani	Utendaji mzuri	Utendaji mzuri sana	
	2.3 Kutengeneza vinywaji tofauti	a) Kufafanua faida za vinywaji baridi	Faida za vinywaji baridi zimefafanuliwa na kuhusisha mifano	Anataja aina za vinywaji baridi bila mifano	Anaorodhesha faida za vinywaji baridi na mifano yake	Anabainisha faida za vinywaji baridi	Anafafanua faida za vinywaji baridi akihusisha mifano	5
		b) Kuandaa juisi ya matunda mchanganyiko	Juisi ya matunda mchanganyiko imeandaliwa kwa kuzingatia viambaupishi sahihi, ubora, vipimo sahihi, usafi na kuonesha ubunifu	Anaandaa juisi ya matunda mchanganyiko pasipo kuzingatia utaratibu unaotakiwa	Anaandaa juisi ya matunda mchanyanyiko akizingatia baadhi ya taratibu zinazotakiwa	Anaandaa juisi ya matunda mchanganyiko akizingatia viambaupishi sahihi, ubora, vipimo sahihi, usafi bila ya kuonesha ubunifu	Anaandaa juisi ya matunda mchanganyiko akizingatia viambaupishi sahihi, ubora, vipimo sahihi, usafi na kuonesha ubunifu	
		c) Kuandaa kinywaji cha yai na pudini ya matunda	Pudini ya matunda na kinywaji cha yai kimeandaliwa kwa kuzingatia viambaupishi sahihi, ubora, usafi na kuongeza ubunifu	Anaandaa pudini ya matunda na kinywaji cha yai bila ya kufuata taratibu zinazotakiwa	Anaandaa pudini ya matunda na kinywaji cha yai akifuata baadhi ya taratibu zinazotakiwa	Anaandaa pudini ya matunda na kinywaji cha yai akifuata taratibu zote zinazotakiwa	Anaandaa pudini ya matunda na kinywaji cha yai akizingatia viambaupishi sahihi, ubora, usafi na kuongeza ubunifu	

Umahiri mkuu	Umahiri mahususi	Shughuli za mwanafunzi	Vigezo vya upimaji	Upimaji wa Viwango vya Utendaji wa Mwanafunzi				Idadi ya vipindi
				Utendaji chini ya wastani	Utendaji wa wastani	Utendaji mzuri	Utendaji mzuri sana	
3.0 Kusanifu kazi za Sanaa	3.1 Kumudu misingi ya uimbaji na uigizaji	a) Kubaini mbinu za kuimba nyimbo katika kwaya ya sauti nne	Mbinu za kuimba nyimbo katika kwaya ya sauti nne zimebainishwa	Anataja mbinu za kuimba nyimbo katika kwaya ya sauti nne	Anaeleza mbinu za kuimba nyimbo katika kwaya ya sauti nne	Anabaini mbinu za kuimba nyimbo katika kwaya ya sauti nne	Anabaini mbinu za kuimba nyimbo katika kwaya ya sauti nne na kutoa mifano	8
		b) Kuimba wimbo katika kwaya ya sauti nne	Wimbo umeimbwa katika kwaya ya sauti nne	Anaimba wimbo katika kwaya ya sauti moja	Anaimba wimbo katika kwaya ya sauti mbili	Anaimba wimbo katika kwaya ya sauti tatu	Anaimba wimbo katika kwaya ya sauti nne	
		c) Kufafanua kanuni sita za kutunga igizo	Kanuni sita za kutunga igizo zimefafanuliwa	Anataja kanuni moja hadi tatu za kutunga igizo	Anaeleza kanuni sita za kutunga igizo	Anafafanua kanuni tano za kutunga igizo	Anafafanua kanuni sita za kutunga igizo	
		d) Kutumia kanuni sita katika kutunga igizo fupi	Kanuni sita za kutunga igizo fupi zimetumika	Anatumia kanuni moja hadi mbili katika kutunga igizo fupi	Anatumia kanuni tatu katika kutunga igizo fupi	Anatumia kanuni nne hadi tano katika kutunga igizo fupi	Anatumia kanuni sita katika kutunga igizo fupi	

Umahiri mkuu	Umahiri mahususi	Shughuli za mwanafunzi	Vigezo vya upimaji	Upimaji wa Viwango vya Utendaji wa Mwanafunzi				Idadi ya vipindi
				Utendaji chini ya wastani	Utendaji wa wastani	Utendaji mzuri	Utendaji mzuri sana	
		e) Kutumia kanuni sita za uigizaji kuigiza igizo	Kanuni za uigizaji zimetumiwa katika kuigiza igizo	Anatumia kanuni moja hadi mbili za uigizaji katika kuigiza igizo	Anatumia kanuni tatu za uigizaji katika kuigiza igizo	Anatumia kanuni nne hadi tano za uigizaji katika kuigiza igizo	Anatumia kanuni zote sita za uigizaji kuigiza igizo	
	3.2 Kutengeneza picha zenye ujumbe tofauti kwa jamii	a) Kuchanganua maeneo sita yenye sifa za kuvutia upigaji wa picha za mnato za kibiashara na kutoa mifano	Maeneo sita yenye sifa za kuvutia upigaji picha za mnato za kibiashara yamechanga-nuliwa	Anataja maeneo sita ya kuvutia upigaji wa picha za mnato za kibiashara	Anabainisha maeneo sita yenye sifa ya kuvutia upigaji wa picha za mnato za kibiashara	Anaelezea maeneo sita ya kuvutia upigaji wa picha za mnato za kibiashara	Anachanganua maeneo sita ya kuvutia upigaji wa picha za mnato za kibiashara na kutoa mifano	5
		b) Kutumia kanuni sita za upigaji picha, kupiga picha za mnato	Kanuni sita za upigaji picha za mnato zimetumika katika kupiga picha	Anapiga picha za mnato akizingatia kanuni moja hadi tatu za upigaji picha	Anapiga picha za mnato akizingatia kanuni nne za upigaji picha	Anapiga picha za mnato akizingatia kanuni tano za upigaji picha	Anapiga picha za mnato akizingatia kanuni zote sita za upigaji picha	

Umahiri mkuu	Umahiri mahususi	Shughuli za mwanafunzi	Vigezo vya upimaji	Upimaji wa Viwango vya Utendaji wa Mwanafunzi				Idadi ya vipindi
				Utendaji chini ya wastani	Utendaji wa wastani	Utendaji mzuri	Utendaji mzuri sana	
		c) Kujadili maadili na taratibu za utunzaji wa picha za wateja kabla ya kuzigawa	Maadili na taratibu za utunzaji wa picha za wateja kabla ya kuzigawa yamejadiliwa	Anataja maadili na taratibu za utunzaji wa picha za wateja kabla ya kuzigawa	Anaeleza maadili na taratibu za utunzaji wa picha za wateja kabla ya kuzigawa	Anafafanua maadili na taratibu za utunzaji wa picha za wateja kabla ya kuzigawa	Anajadili maadili na taratibu za utunzaji wa picha za wateja kabla ya kuzigawa	
	3.3 Kubuni chapa mbalimbali za Sanaa za ufundi	a) Kutumia vigezo kuchonga motifu	Motifu mbalimbali zimechongwa kwa kuzingatia vigezo na kuongeza ubunifu	Anachonga motifu akizingatia kigezo kimoja	Anachonga motifu akizingatia vigezo vichache	Anachonga motifu akizingatia vigezo vyote	Anachonga motifu mbalimbali akizingatia vigezo vyote na kuongeza ubunifu	7

Umahiri mkuu	Umahiri mahususi	Shughuli za mwanafunzi	Vigezo vya upimaji	Upimaji wa Viwango vya Utendaji wa Mwanafunzi				Idadi ya vipindi
				Utendaji chini ya wastani	Utendaji wa wastani	Utendaji mzuri	Utendaji mzuri sana	
		b) Kutumia kanuni za uchapaji kuchapa motifu za maumbo mbalimbali	Kanuni za uchapaji zimetumiwa katika kuchapa motifu za maumbo ya jani, mnyama, kiganja cha mkono, unyayo na tunda	Anatumia kanuni moja hadi mbili za uchapaji kuchapa motifu za maumbo ya jani, mnyama, kiganja cha mkono, unyayo na tunda	Anatumia kanuni tatu za uchapaji kuchapa motifu za maumbo ya jani, mnyama, kiganja cha mkono, unyayo na tunda	Anatumia kanuni nne hadi tano za uchapaji kuchapa motifu za maumbo ya jani, mnyama, kiganja cha mkono, unyayo na tunda	Anatumia kanuni zote sita za uchapaji kuchapa motifu za maumbo ya jani, mnyama, kiganja cha mkono, unyayo na tunda	
		c) Kutumia vigezo vinne vya upambaji kuandaa fremu ya utepe na kuiweka kwenye pambo la ruwaza	Vigezo vinne vya upambaji vimetumika katika kuandaa fremu ya utepe na kuiweka kwenye pambo la ruwaza	Anatumia kigezo kimoja katika kuandaa fremu ya utepe na kuiweka kwenye pambo la ruwaza	Anatumia vigezo viwili vya upambaji kuandaa fremu ya utepe na kuiweka kwenye pambo la ruwaza	Anatumia vigezo vitatu vya upambaji kuandaa fremu ya utepe na kuiweka kwenye pambo la ruwaza	Anatumia vigezo vinne vya upambaji kuandaa fremu ya utepe na kuiweka kwenye pambo la ruwaza	
		d) Kuandaa fremu ya utepe	Fremu ya utepe inaandaliwa kwa vipimo sahihi na rangi za kuvutia	Anaandaa fremu ya utepe bila kuzingatia vipimo sahihi wala rangi za kuvutia	Anaandaa fremu ya utepe akizingatia vipimo sahihi au rangi za kuvutia	Anaandaa fremu ya utepe kwa kuzingatia rangi za kuvutia	Anaandaa fremu ya utepe kwa kuzingatia vipimo sahihi, na rangi za kuvutia na kuongeza ubunifu	

Umahiri mkuu	Umahiri mahususi	Shughuli za mwanafunzi	Vigezo vya upimaji	Upimaji wa Viwango vya Utendaji wa Mwanafunzi				Idadi ya vipindi
				Utendaji chini ya wastani	Utendaji wa wastani	Utendaji mzuri	Utendaji mzuri sana	
	3.4 Kufinyanga maumbo mbalimbali	a) Kutumia vigezo vya ufinyanzi katika kufinyanga vifaa mbalimbali na kuonesha ubunifu	Vigezo vya ufinyanzi vimetumika katika kufinyanga chungu, bakuli, kikombe na chetezo	Anatumia kigezo kimoja katika kufinyanga chungu, bakuli, kikombe na chetezo	Anatumia vigezo viwili vya ufinyanzi kufinyanga chungu, bakuli, kikombe na chetezo	Anatumia vigezo vitatu vya ufinyanzi kufinyanga chungu, bakuli, kikombe na chetezo	Anatumia vigezo vinne vya ufinyanzi kufinyanga chungu, bakuli, kikombe na chetezo na kuonesha ubunifu	5
		b) Kutumia vigezo vya urembaji kuremba vyombo vya nyumbani vilivyofinyangwa	Vigezo vya urembaji vimetumika katika kuremba vyombo vilivyofinyangwa	Anatumia kigezo kimoja katika kuremba vyombo vilivyofinyangwa	Anatumia vigezo vitatu vya urembaji kuremba vyombo vilivyofinyangwa.	Anatumia vigezo vinne hadi vitano vya urembaji kuremba vyombo vilivyofinyangwa	Anatumia vigezo vya urembaji kuremba vyombo vilivyofinyangwa kwa ubunifu	
		c) Kutumia kanuni za uchomaji wa vyombo vilivyofinyangwa kuchoma vyombo katika tanuri la wazi	Uchomaji wa vyombo vilivyofinyangwa vimechomwa katika tanuri la wazi kwa kuzingatia kanuni za uchomaji	Anatumia kanuni moja hadi mbili katika kuchoma vyombo vilivyofinyangwa kwa udongo	Anatumia kanuni tatu za uchomaji wa vyombo vilivyofinyangwa kwa udongo	Anatumia kanuni nne hadi tano za uchomaji wa vyombo vilivyofinyangwa kwa udongo	Anatumia kanuni sita za uchomaji wa vyombo vilivyofinyangwa kwa udongo	

Umahiri mkuu	Umahiri mahususi	Shughuli za mwanafunzi	Vigezo vya upimaji	Upimaji wa Viwango vya Utendaji wa Mwanafunzi				Idadi ya vipindi
				Utendaji chini ya wastani	Utendaji wa wastani	Utendaji mzuri	Utendaji mzuri sana	
4.0 Kufahamu stadi za ujasiria-mali	4.1 Kujenga utayari wa kujifunza	a) Kufafanua kanuni za ustawishaji bora wa mazao na ufugaji mifugo mbalimbali	Kanuni za ustawishaji bora wa mazao na ufugaji mifugo zimefafanuliwa	Anataja baadhi ya kanuni za ustawishaji bora wa mazao na ufugaji bora wa mifugo	Anaeleza baadhi ya kanuni za ustawishaji bora wa mazao na ufugaji bora wa mifugo	Anabaini kanuni za ustawishaji bora wa mazao na ufugaji bora wa mifugo	Anafafanua kanuni za ustawishaji bora wa mazao na ufugaji bora wa mifugo	5
		b) Kubaini njia bora za kilimo na ufugaji wa mifugo mbalimbali	Njia bora za kilimo na ufugaji wa mifugo mbalimbali zimebainishwa	Anataja njia bora za kilimo na ufugaji wa mifugo mbalimbali	Anabainisha njia tatu za kilimo bora na njia tatu za ufugaji bora wa mifugo mbalimbali	Anabainisha njia nne bora za kilimo na ufugaji wa mifugo mbalimbali	Anabainisha njia zaidi ya nne bora za kilimo na ufugaji wa mifugo mbalimbali na kutoa mifano	

Umahiri mkuu	Umahiri mahususi	Shughuli za mwanafunzi	Vigezo vya upimaji	Upimaji wa Viwango vya Utendaji wa Mwanafunzi				Idadi ya vipindi
				Utendaji chini ya wastani	**Utendaji wa wastani**	**Utendaji mzuri**	**Utendaji mzuri sana**	
		c) Kutayarisha bustani za aina mbalimbali za mboga.	Bustani za aina mbalimbali za mboga zimetayarishwa kwa kuzingatia utaratibu unaotakiwa na kuongeza ubunifu	Anatayarisha bustani za aina mbalimbali za mboga pasipo kuzingatia taratibu zinazotakiwa	Anatayarisha bustani za aina mbalimbali za mboga akizingatia baadhi ya taratibu zinazotakiwa	Anatayarisha bustani za aina mbalimbali za mboga akizingatia taratibu zote zinazotakiwa	Anatayarisha bustani za aina mbalimbali za mboga akizingatia taratibu zote zinazotakiwa na kuongeza ubunifu	
	4.2 Kutafuta masoko ya bidhaa ndogondogo	a) Kufungasha bidhaa ndogondogo	Ufungashaji wa bidhaa ndogondogo umefanyika kwa kuzingatia vigezo vyote vya ufungashaji	Anafungasha bidhaa kwa kuzingatia vigezo viwili vya ufungashaji	Anafungasha bidhaa ndogondogo kwa kuzingatia vigezo vinne vya ufungashaji	Anafungasha bidhaa ndogondogo kwa kuzingatia vigezo vitano vya ufungashaji	Anafungasha bidhaa ndogondogo kwa kuzingatia vigezo sita vya ufungashaji wa bidhaa	7
		b) Kubaini mbinu za kuvutia wateja na kutoa mifano	Mbinu za kuvutia wateja zimebainishwa na kutoa mifano	Anataja mbinu za kuvutia wateja.	Anaorodhesha mbinu za kuvutia wateja	Anaelezea mbinu za kuvutia wateja	Anabainisha mbinu za kuvutia wateja na kutoa mifano	

Umahiri mkuu	Umahiri mahususi	Shughuli za mwanafunzi	Vigezo vya upimaji	Upimaji wa Viwango vya Utendaji wa Mwanafunzi				Idadi ya vipindi
				Utendaji chini ya wastani	Utendaji wa wastani	Utendaji mzuri	Utendaji mzuri sana	
		c) Kufafanua mbinu za kuzuia udanganyifu wa kibiashara unaofanywa na watu anaoshirikiana nao katika biashara	Mbinu za kuzuia udanganyifu wa kibiashara zimefafanuliwa na kutoa mifano	Anataja mbinu za kuzuia udanganyifu wa kibiashara	Anabainisha mbinu za kuzuia udanganyifu wa kibiashara	Anafafanua mbinu za kuzuia udanganyifu wa kibiashara	Anafafanua mbinu za kuzuia udanganyifu wa kibiashara na kutoa mifano	
		d) Kujadili hatua zinazopaswa kuchukuliwa ili kumlinda mlaji dhidi ya bidhaa zilizoisha muda wa matumizi	Hatua zinazopaswa kuchukuliwa ili kumlinda mlaji dhidi ya bidhaa zilizoisha muda wa matumizi zimejadiliwa	Anataja hatua zinazopaswa kuchukuliwa ili kumlinda mlaji dhidi ya bidhaa zilizoisha muda wa matumizi	Anachanganua hatua zinazopaswa kuchukuliwa ili kumlinda mlaji dhidi ya bidhaa zilizoisha muda wa matumizi	Anafafanua hatua zinazopaswa kuchukuliwa ili kumlinda mlaji dhidi ya bidhaa zilizoisha muda wa matumizi	Anajadili hatua zinazopaswa kuchukuliwa ili kumlinda mlaji dhidi ya bidhaa zilizoisha muda wa matumizi na kutoa ufafanuzi	
	4.3 Kutambua kanuni za usimamizi wa fedha	a) Kuchambua huduma za kifedha zitolewazo kwa njia ya benki	Huduma za kifedha zitolewazo na benki zimechambuliwa	Anataja aina za huduma za kifedha zinazotolewa na benki	Anaorodhesha huduma za kifedha zitolewazo na benki	Anaelezea huduma za kifedha zinazotolewa na benki	Anajadili huduma za kifedha zinazotolewa na benki	5

Umahiri mkuu	Umahiri mahususi	Shughuli za mwanafunzi	Vigezo vya upimaji	Upimaji wa Viwango vya Utendaji wa Mwanafunzi				Idadi ya vipindi
				Utendaji chini ya wastani	Utendaji wa wastani	Utendaji mzuri	Utendaji mzuri sana	
		b) Kuchanganua matumizi ya rejesta zinazotumika kutunza kumbukumbu za bidhaa na fedha	Matumizi ya rejesta zinazotumika kutunza kumbukumbu za bidhaa na fedha yamechanganuliwa	Anataja matumizi ya rejesta za kutunza kumbukumbu za bidhaa na fedha	Anaeleza matumizi ya rejesta za kutunza kumbukumbu za kifedha na bidhaa	Anabainisha matumizi ya rejesta zinazotumika kutunza kumbukumbu za bidhaa na fedha.	Anachambua matumizi ya rejesta zinazotumika kutunza kumbukumbu za bidhaa na fedha na kutoa ufafanuzi	
		c) Kubainisha faida jamii inazopata kutokana na kulipa kodi	Faida jamii inayopata kutokana na kulipa kodi zimebainishwa	Anataja baadhi ya faida jamii inayopata kutokana na kulipa kodi	Anaorodhesha baadhi ya faida jamii inazopata kutokana na kulipa kodi	Anaelezea faida zote jamii inazopata kutokana na kulipa kodi	Anabainisha faida zote jamii inazopata kutokana na kulipa kodi	